

#LeerSlim

Werkboek vir
Gr 4-7

10 GEWOONTES van SUKSESVOLLE LEERDERS

Dr. Deon van Wyk | Dr. Jena Raubenheimer

Video's (MP4)
vir
Gr 4-7

Ook beskikbaar as
e-program (ePubs+MP3+MP4)
**(Boek + handleiding +
werkboeke + video's ingesluit)**
voelgoedboeke.co.za

Werkboek vir Gr 4-7 (Bly Kalm en Leer Slim)

Uitgegee deur Carpe Diem Media

© 2018 Carpe Diem Media

Eerste uitgawe 2018

ISBN 978-1-4322-0870-7

ePub ISBN 978-1-4322-0874-5

Setwerk • Anna Rautenbach
Redigeerder • Antoinette Nel
Proefleser • Emmerentia Steyn
Omslagontwerp • Zelda Botha
Gedruk en gebind deur ABC Press

© Alle regte voorbehou. Geen gedeelte van hierdie boek mag gereproduseer word in enige vorm of op enige manier sonder die skriftelike toestemming van die uitgewer nie.

KONTAKBESONDERHEDE

Carpe Diem Media

Posbus 5801 Vanderbijlpark 1900

Tel • (016) 018 0105

E-pos • boeke@carpediem.co.za

Bonus!

Ekstra Werkboeke
vir Gr 4-7 kan
gratis afgelaai word.

Kliek op
voelgoedboeke.co.za/leerslim
en gebruik die spesiale kode BKLSO
om jou gratis werkboeke af te laai.

Inhoud

GEWOONTE 1

Suksesvolle leerders
glo in hulself 6

GEWOONTE 2

Suksesvolle leerders het
'n positiewe studiehouding 12

GEWOONTE 3

Suksesvolle leerders organiseer
hul werkplek, materiaal en tyd 15

GEWOONTE 4

Suksesvolle leerders
luister aktief 20

GEWOONTE 5

Suksesvolle leerders
is goeie lesers 24

GEWOONTE 6

Suksesvolle leerders
gebruik hul leerstyle 30

GEWOONTE 7 (Eerste sessie)

Suksesvolle leerders verstaan
wat hulle leer 36

GEWOONTE 7 (Tweede sessie)

Suksesvolle leerders verstaan
wat hulle leer 39

GEWOONTE 8 (Eerste sessie)

Suksesvolle leerders som op
soos hulle verstaan 48

GEWOONTE 8 (Tweede sessie)

Suksesvolle leerders som op
soos hulle verstaan 56

GEWOONTE 9

Suksesvolle leerders ken
die kuns van eksamenskryf 67

GEWOONTE 10

Suksesvolle leerders weet
wat hulle wil 70

Gewoonte 1 Suksesvolle leerders glo in hulself

Kyk die video/luister die audio voordat jy dié deel lees.

Die vereistes vir sukses

Toppresteerders glo in hulself en het geloof in hulself. Jy kan gerus na die baie mooi en aangrypende storie van Wilma Rudolph kyk op die volgende skakel om te sien hoe belangrik selfvertroue is as 'n mens wil presteer.

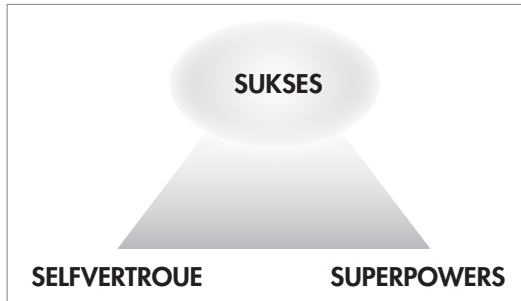
Gaan na youtu.be/OhtNa8uUM6k vir die video.

Daar is ook baie ander voorbeelde van kinders wie se geloof in hulself hulle geïnspireer het om topprestasies te lewer. Kan jy aan sulke kinders dink? Miskien is jy self 'n voorbeeld hiervan.

Toppresteerders word nie gebore met geloof in hulself nie; hulle het dit aangeleer, en daar is geen rede hoekom jy dit nie kan aanleer nie. Laat niemand vir jou vertel jy kan iets nie doen nie en veral moet jy dit nie vir jouself vertel nie. Die eerste gewoonte wat jy moet aanleer, is om uitdagings met **selfvertroue** te benader, om in **jouself te glo** en **vir jouself te vertel jy sal dit regkry**.

Sukses in die lewe staan op twee pilare. Die een

is **selfvertroue** en die ander is jou eie talente of kom ons noem dit “**superpowers**”.

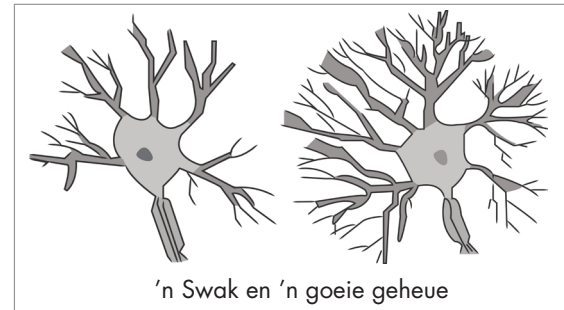

Eerste “superpower”: jou brein

Jou grootste “superpower” is jou brein. Selfs die kragtigste rekenaars in die wêreld kan nie doen wat jou brein kan doen nie. As ek moes raai, sou ek dink jy het nog nie die krag van jou eie brein ontdek nie. Die doel van hierdie kursus is daarom om jou op ’n opwindende reis te neem om jou breinkrag te ontwikkel en te ontdek.

Breinontwikkeling neem tyd: Dink gerus **hoe lank** dit neem om ’n spier wat erg beseer is, te oefen totdat dit net so sterk soos die ander is. Om jou

brein te ontwikkel neem nog langer, want “dit is nuwe uitgroeiels” wat gevorm moet word; dis amper soos om ’n “nuwe been of arm te ontwikkel”. In die prentjie hier onder kan jy duidelik sien dat ’n ontwikkelde brein baie “stoorplek” vir inligting het.

Breinontwikkeling vereis oefening: Jy moet jou **brein oefen** sodat die nuwe senuwees kan ontwikkel. Dit gebeur nie sommer vanself nie. In die prentjie is ’n voorstelling van ’n geoefende brein aan die regterkant teenoor een wat nie geoefen is nie.

Die gevolgtrekking is dat jy vroeg in jou lewe moet begin om jou brein te ontwikkel sodat jy die breinkrag het wanneer jy dit nodig het. Een van die

beste maniere om jou brein te oefen en te ontwikkel is om die 10 gewoontes van suksesvolle leerders, wat in hierdie kursus vir jou geleer sal word, toe te pas.

Alle mense leer elke dag nuwe gewoontes aan en as gewoontes eers aangeleer is, doen ons dit sonder om daaraan te dink. Oefen dus die 10 leerbeginsels wat hier gegee word sodat dit gewoontes word, totdat dit sommer vanself gebeur en jy dit toepas sonder om daaroor te dink. Ons is almal die slawe van ons gewoontes, waarvan almal ongelukkig nie altyd goeie gewoontes is nie. Maar maak hierdie 10 gewoontes jou eie en raak 'n slaaf van 10 baie goeie gewoontes.

Tweede “superpower”: unieke intelligensies

Jou tweede “superpower” is jou eie intellektuele sterk punte. Vroeër het ons aan mense gedink as net “slim” en “dom”. Nou weet ons van beter. Daar is verskillende soorte intelligensies; elkeen het sy eie intelligensie wat eie is aan hom. Dis daarom dat 'n

baie slim man soos Einstein byvoorbeeld gesê het:

“Everyone is a genius”.

Dit is baie belangrik dat jy jou unieke intellektuele sterk punte ontdek, dit ontwikkel, goed presteer en sodoende selfvertroue ontwikkel. Ons het nie die tyd in hierdie kursus om al die verskillende intelligensies volledig te bespreek nie. Jy word daarom aangeraai om die volgende te doen:

- Voltooi die vraelys wat hier gegee word.
- Lees (Google of YouTube) oor die verskillende soorte intelligensie, hoe dit ontwikkel kan word en met watter beroepe dit verband hou.

Bespreek hierdie inligting met jou ouers en vra hulle wat jy nie verstaan nie. Gesels met hulle oor jou eie intellektuele sterk punte. Wat kan jy doen om dit te ontwikkel? Hoe kan hulle jou help? Tot watter beroepe lei jou eie intellektuele sterk punte?

Doen die volgende oefening (aangepas uit J Dianne Connell, Brain-based Strategies to Reach Every Learner, Scholastic Testing Resources) om uit te vind

HOE jy slim is deur 'n kruisie te maak langs elke sin wat jouself beskryf.

- Area 1:**
- Ek hou daarvan om na musiek oor die radio, ens. te luister.
 - Ek hou daarvan om na musiekvideo's te kyk.
 - Ek hou daarvan om na musiekkonserte te gaan en lewendige musiek te hoor.
 - Ek kan maklik wysies onthou.
 - Ek neem musiek- of sanglesse, of bespeel 'n instrument.
 - Ek kan nuwe liedjies maklik aanleer.
 - Ek hou daarvan om te sing.

- Area 2:**
- Ek hou van kunsklasse.
 - Ek hou daarvan om te teken, te verf of dinge uit klei te maak.
 - Ek hou daarvan om legkaarte te bou.
 - Ek hou daarvan om modelle of dinge met blokkies te bou.
 - Dis lekker om videospelletjies te speel.
 - Ek kan 'n prentjie in my gedagtes skep wat help om my gedagtes agtermekaar te kry.
 - Ek let op die verskillende style van byvoorbeeld klere, motors en haarmodes.

- Area 3:**
- Ek hou daarvan om boeke en tydskrifte te lees.
 - Ek het 'n goeie woordeskat en hou daarvan om nuwe woorde te leer.
 - Ek hou daarvan om e-posse aan my vriende te skryf.
 - Ek hou daarvan om te skryf.
 - Dis lekker om woordspeletjies te speel en blokkiesraaisels in te vul.
 - Ek dink dit sal lekker wees om my gedagtes en idees neer te skryf.
 - Ek hou daarvan om met my vriende oor die foon te gesels.

- Area 4:**
- Ek hou daarvan om diere te versorg en met hulle te speel.
 - Ek hou daarvan om dieretuine, wildreservate en akwariums te besoek.
 - Ek hou daarvan om buite te wees.
 - Ek hou daarvan om buite te stap of te hardloop.
 - Ek hou daarvan om die natuur te bekyk, soos donderstorms, reën en sonskyn.
 - Ek glo ons moet die omgewing bewaar deur byvoorbeeld afval te herwin.

..... Ek let noukeurig op dinge in my omgewing soos bome, rotse, blomme, voëls, en insekte.

- Area 5:**
- Ek hou daarvan om wetenskaplike eksperimente te doen en wetenskapmuseums te besoek.
 - Rekenkunde en wiskunde probleme is vir my interessant.
 - Dis lekker om geheimenisse te ontrafel.
 - Getalle is regtig vir my interessant.
 - Ek hou van speletjies soos skaak of brug, of rekenaarspeletjies waar 'n mens baie moet dink.
 - Ek hou van TV-programme oor die wetenskap.
 - Ek kan wiskunde probleme uit my kop oplos en goeie skattings maak.

- Area 6:**
- Ek hou daarvan om te dans.
 - Ek hou daarvan om aan sport deel te neem, byvoorbeeld hokkie, rugby, sokker, krieket of netbal.
 - Ek hou daarvan om modelle te bou of naaldwerk of houtwerk te doen.
 - Ek hou daarvan om in konserte op te tree.

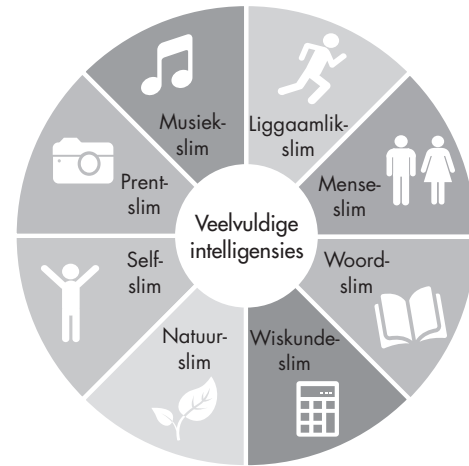
- Ek hou daarvan om te beweeg wanneer ek moet dink
- Ek hou van aktiwiteite soos tennis, draf, fietsry of skaatsplankry.
- Ek kan soms die regte antwoord "voel".

- Area 7:**
- Ek hou daarvan om baie by my vriende te wees.
 - Ek hou daarvan om mense te help wat dit nodig het.
 - Ek hou van boeke of fliks oor mense en hul lewens.
 - Ek weet gewoonlik hoe ander mense voel.
 - Dis vir my lekker om aktiwiteite by die huis of by die skool te organiseer.
 - Ek sal liewers tyd met ander mense deurbring as om alleen te wees.
 - Ek hou daarvan om aan klasbesprekings deel te neem.

- Area 8:**
- Ek hou daarvan om dinge op my eie te doen.
 - Ek sal liewer op my eie werk as saam met ander leerlinge.
 - Ek hou daarvan om tyd te spandeer om te dink of te skryf oor dinge wat vir my belangrik is.
 - Ek hou daarvan om rekenaarspeletjies te speel.

- Ek weet gewoonlik wat my gevoelens is.
- Ek hou daarvan om my gedagtes in 'n dagboek of joernaal neer te skryf.
- Ek weet wat ek goed kan doen, en waarin ek nie goed is nie.

Telling: Tel jou getal kruisies op vir elke area.
 'n Totaal van 5 of meer dui op 'n baie sterk area. 'n Telling van 3 tot 4 dui op 'n gemiddelde area, en 'n telling van minder as 3 dui op 'n ontwikkelende area.

Verklaring van veelvuldige intelligensies

- _____ = Area 1 (Musiek-slim)
- _____ = Area 2 (Prent-slim)
- _____ = Area 3 (Woord-slim)
- _____ = Area 4 (Natuur-slim)
- _____ = Area 5 (Wiskunde-slim)
- _____ = Area 6 (Liggaamlik-slim)
- _____ = Area 7 (Mense-slim)
- _____ = Area 8 (Self-slim)

Praat nou met jou ouers oor jou sterk punte.

Gewoonte 2

Suksesvolle leerders het 'n positiewe studiehouding

Kyk die video/luister die audio voordat jy dié deel lees.

Inleiding

In hierdie sessie gesels ons oor die tweede gewoonte van suksesvolle leerders, naamlik hulle **liefde vir kennis, hulle begeerte om te weet en hulle positiewe studiehouding.**

Jy moet nie dink jy skryf toetse of eksamens net omdat ander mense soos jou ouers of die onderwyser wil sien of jy jou werk ken nie. Toetse en eksamens is eintlik 'n kompetisie. Elke keer as jy 'n toets of eksamen skryf, kompeteer jy teen die onderwyser. As jy swak doen, wen die onderwyser. As jy goed doen, wen jy.

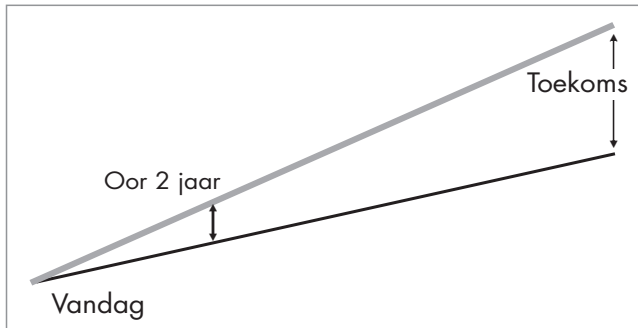
Watter soort mens is jy? 'n Verloorder? 'n Wenner? As jy 'n WENNER wil wees, moet jy positief dink, veral ook oor jou skoolwerk. Jy sal nooit wen as jy nie positief dink nie. Miskien is dit so dat jy nie van 'n vak of twee so baie hou soos ander nie, maar nogtans **moet jy glo dat jy dit sal baasraak en wen.**

Alle diere wat nie vlieg nie, laat 'n spoor na.

So ook jy. 'n Mens kan eintlik sê jy trek elke dag 'n streep. Ek gaan drie soorte strepe gebruik om te verduidelik wat **jy moet doen om te wen**.

Jy trek 'n streep om twee punte te verbind

Jy kan 'n streep op papier trek om twee punte met mekaar te verbind. So trek jy ook 'n streep tussen vandag en jou toekoms. Dit beteken dat wat jy die res van hierdie dag gaan doen, wat jy môre gaan doen, die dag daarna, ensovoorts, bepaal alles waar jy uiteindelik gaan eindig.

Kyk na die tekening links. Daar word dit baie mooi verduidelik. Jy besluit vandag om iets anders te doen, soos byvoorbeeld om meer positief oor jou skool, die onderwysers en jou skoolwerk te wees. Kyk net watter verskil dit al na byvoorbeeld twee jaar kan maak. Daardie eerste pyltjie is egter maar nog kort. Kyk net hoeveel langer is die tweede pyltjie waar "TOEKOMS" gemerk is. **En die belangrike ding is dat dit jy alleen is wat kies.** Niemand anders kan eintlik vir jou kies hoe jy dinge gaan doen en wat jou toekoms is nie.

Jy onderstreep wat belangrik is

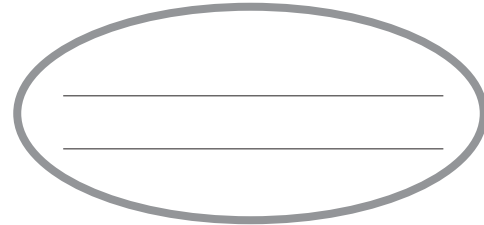
As iets belangrik is en jy wil dit onthou, onderstreep jy dit. In hierdie kursus word die **TIEN GEWOONTES** vir goeie skoolwerk behandel.

10 **GEWOONTES**

Jy het nou die eerste tree gegee toe jy besluit het om meer positief te wees oor skool en skoolwerk. Nou moet jy die tweede tree gee en dit is om te onthou dat elkeen van die TIEN GEWOONTES baie belangrik is. **Onderstreep die 10 GEWOONTES, onthou dit, leer dit aan en pas dit toe.**

Jy omkring wat dieselfde is

Dink vir 'n oomblik aan vrugtebome, beeste, mense, motors en vragmotors. Almal in die groep het dieselfde eienskappe wat dit ook anders maak as dit wat buite die groep is. Trek dus nou nog een baie belangrike lyn, naamlik 'n kring om jouself en skryf in die kring "positiewe studiehouding". Net soos wat jy dink aan vrugtebome en vrugte, moet jy aan jouself dink as "**ek**" = "**positiewe studiehouding**".

Skryf jou naam in die sirkel en onderaan "positiewe studiehouding".

Om saam te vat: Net jy kan kies, doen wat sukses verseker en aan jouself as suksesvol dink.

Praat nou met jou ouers oor jou studiehouding.

Gewoonte 3

Suksesvolle leerders organiseer hul werkplek, materiaal en tyd

Kyk die video/luister die oudio voordat jy dié deel lees.

Organiseer jou studieplek

Op die video het jy gehoor hoe belangrik dit is dat jy 'n studieplek moet hê waar jy dit vir jouself maklik maak om goed te konsentreer, sonder allerhande dinge wat jou aandag aftrek. As jy 'n selfoon het, is dit 'n goeie idee om dit in die kas of in 'n ander kamer te bêre. Dan maak jy die lewe vir jouself sommer baie makliker.

Organiseer jou studiemateriaal

Jy het ook gesien hoe jy jou papierwerk kan organiseer sodat elke vak se opsommings en notas netjies bymekaar is en jy minder lêers hoef rond te dra. Kom ons herhaal die stelsel wat vir baie kinders goed werk.

Die eerste stap is om die volgende te kry:

Suksesvolle leerders organiseer hul werkplek, materiaal en tyd

- EEN oopkniplêer.
- 'n Stel plastiekafskortings met verskillende kleure vir die lêer.
- 'n Paar A4-plastieksakkies wat voor in die lêer 'n plek kry.
- EEN skryfboek waarvan die blaaië netjies afgeskeur kan word, met gate reeds aan die linkerkant ingepons.

Merk nou elkeen van die plastiekafskortings vir 'n ander vak, en sit om te begin 'n paar skoon bladsye uit die skryfboek in elke afskorting van die lêer. In die klaskamer en by die huis doen jy dan enige werk van jou eie (soos jou eie notas en opsommings) dadelik op die skryfpapier van daardie vak se afskorting.

Merk die eerste afskorting "Vandag se werk" en sit 'n A4-plastieksakkie in hierdie afskorting. Hierin word al die los papiere saamgevoeg wat in skooltyd in die verskillende periodes uitgedeel word.

Terug by die huis aan die einde van 'n skooldag, is die eerste ding wat jy dan doen, om ponsgate

te maak in al die los papiere in die "Vandag se werk"-vakkie, en dit dan in die verskillende vakke se afskortings te sorteer.

Jou studierooster

Atlete wat vir 'n kompetisie oefen, het 'n program wat hulle daagliks volg sodat hulle op die dag van die kompetisie op hul beste kan presteer. Die program skryf voor **wanneer** hulle elke dag moet oefen, en **wat** hulle vir **hoe lank** moet oefen. Net so moet jy volgens 'n studierooster werk as jy op jou beste wil doen in jou skoolwerk.

Baie leerders doen net die huiswerk vir die volgende dag sodat hulle nie by die skool in die moeilikheid gaan kom nie. Maar hier is 'n groot geheim: Leer die goeie gewoonte aan om ook elke dag die nuwe werk wat jy daardie dag in die klas gedoen het, goed deur te werk en dan 'n opsomming daarvan te maak. Dis die beste manier om agter te kom as jy iets nie verstaan nie, en hulp te vra.

Die volgende geheim is om hierdie opsomming die volgende dag weer deur te gaan, en in jou studierooster plek te maak om dit die week daarna weer te leer.

Op jou rooster moet jy dus plek en tyd maak vir:

1. **Huiswerk** wat jy moet doen.
2. **Opsommings** wat jy moet maak van die nuwe werk wat daardie skooldag gedoen is.
3. **Deurwerk van opsommings** wat jy tevore reeds gemaak het.

Wanneer die toets- of eksamendatum kom, ken jy die werk reeds goed en hoef jy baie minder daarvoor te leer.

'n Goeie studierooster beskik oor drie eienskappe:

- **Laat genoeg tyd toe.** Ons beveel aan:

Grade 4 en 5: 1 tot 1½ uur per dag

Graad 6: 2 uur per dag

Graad 7: 3 uur per dag

Deel jou rooster in 'periodes' van 25 minute, en neem dan 'n pouse van omtrent 5 minute. Dis moeilik om langer as 25 minute aanmekaar te konsentreer.

- **Werk teen die horlosie.** Skryf op jou studierooster watter werk jy in 'n spesifieke tyd wil doen, en werk hard om die werk binne daardie tyd klaar te maak. Dis nes 'n goeie baanatleet wat altyd teen 'n stophorlosie oefen.
- **Maak tyd vir herhaling.** Dis regtig baie belangrik om soveel keer as moontlik jou werk oor 'n tydperk te herhaal, want dan onthou jy baie beter. Dit is een van die heel belangrikste wenke wat jy in hierdie kursus sal kry. **HERHAAL, HERHAAL, HERHAAL!**

Op die volgende bladsy is 'n voorbeeld van 'n breë raamwerk van 'n graad 6-leerder se studierooster. Sy het agtergekom dat sy die meeste gedoen kry as sy in die middag opsommings maak en hersiening doen, en huiswerk na aandete doen. Miskien sal dit vir jou anders werk.

Stel jou eie rooster op, en verander dit totdat dit vir jou werk.

Plak nou jou rooster by jou studieplek op en hou dan daarby. Jy sal gou-gou agterkom hoeveel makliker dit is om te begin werk, jy sal meer

Suksesvolle leeders organiseer
hul werkplek, materiaal en tyd

	Maandag	Dinsdag	Woensdag	Donderdag	Vrydag	Saterdag	
06:30 – 07:30	Buitemuurs					Agterstallige werk	
07:30 – 14:00	Skool						
14:00 – 14:15	Middagete						
14:15 – 15:00	45 min studie	Buitemuurs	45 min studie	45 min studie	45 min studie	Sosiaal	
15:00 – 15:30	Buitemuurs	Buitemuurs	30 min studie	Buitemuurs	Buitemuurs		
15:30 – 16:30	Buitemuurs	1 uur studie	Buitemuurs	Buitemuurs	1 uur studie		
16:30 – 17:30	1 uur studie	1 uur studie	Ekstra wiskunde	1 uur studie	1 uur studie		
17:30 – 18:30	Sosiaal		Ekstra wiskunde	Sosiaal			
18:30 – 19:00	Aandete						
19:00 – 20:00	TV						
20:00 – 22:00	2 uur studie	2 uur studie	2 uur studie	2 uur studie			

gedoen kry en jou punte sal verbeter.

Jy kan ook op die internet gratis roosterplanne kry om te gebruik. Kliek op bit.ly/2Oy1qE7

Beloon jouself wanneer jy alles gedoen het wat op jou rooster staan. Luister na musiek waarvan jy hou, eet iets lekkers, of WhatsApp 'n maat. Moet dit net nie tydens jou pouse doen nie, want dan maak jy dit vir jouself moeilik om weer te begin leer.

En as jy nie by jou studierooster gehou het en al jou werk klaar gedoen het nie? Dan moet jy die werk inhaal deur die volgende dag langer te leer, of die naweek gebruik om op datum te kom.

Dis baie belangrik om genoeg te slaap, anders is jou brein die volgende dag moeg. Miskien is jy iemand wat vroeg in die oggend die beste konsentreer. Dan kan jy een uur voor skool leer, en saans vroeër gaan slaap.

Dit sal egter min help as jy die nodige aantal ure per dag leer, maar nie goeie studiemetodes volg nie. In die volgende modules gaan ons jou hiermee help.

**Praat nou met jou ouers oor
jou werkplek, materiaal en tyd.**

Gewoonte 4
Suksesvolle
leerders
luister
aktief

Luister aktief na die gedeelte wat op die video of oudio vir jou voorgelees word, en beantwoord dan die vrae hieronder.

1. Skryf die hoofgedagtes neer.

2. Het jy in jou gedagtes 'n prentjie geteken terwyl jy geluister het? (Teken dit hier as jy dit gedoen het.)

3. Het jy miskien 'n storietjie in jou gedagtes opgemaak terwyl jy geluister het? (Skryf dit hier neer as jy dit gedoen het.)

4. Het jy vir jouself vrae gevra (Wanneer? Waarom? Wat? Hoe? ens.) en probeer om die antwoorde te kry terwyl jy geluister het? Skryf die vrae hier neer as jy dit gedoen het.

5. Maak nou hier onder kort aantekeninge van wat gesê is.

6. Is daar woorde wat jy nie verstaan het nie?

7. Is jy seker jy weet wat die volgende woorde beteken?

- Rekenaarprogrammeerder
- Sosiaalnetwerkwebsites
- Twaalfhonderd
- Multibiljoenêr

Praat nou met jou ouers oor jou luistervermoëns.

Gewoonte 5 **Suksesvolle** **leerders** **is goeie** **lesers**

Kyk die video/luister die audio voordat jy dié deel lees.

Inleiding

'n Mens kan nie sommer net jou leesspoed verhoog deur vinniger te lees of om op te hou om die woorde in jou gedagtes te hoor as jy lees nie.

Konsentreer goed en dan sal jy dadelik sommer voel dat jy makliker en vinniger lees. Hier is nou 'n paar oefeninge om jou te help om te lees vir IDEES.

Oefening 1

Lees in sinsnedes

'n Groot geheim om vinniger te lees is om sinsnedes te lees. Dit beteken om te probeer om twee of drie woorde op 'n keer raak te sien. Dit sal eers vir jou vreemd voel, maar probeer om te konsentreer om nie woord vir woord te lees nie.

Doen die oefening op die volgende bladsy. Druk met jou vingerpunt op die kolletjie onder elke groepie woorde en probeer die woorde met een kyk inneem.

Gebruik die
•
jou pen
•
agterkant
•
om een keer
•
woordgroepie
•
'n spoed van
•
per woordgroep.
•

As jy
•
op 'n rekenaar doen,
•
'n pen of potlood
•
Dan moet
•
om jou oë
•
te beweeg.
•

punt van
•
of die
•
daarvan
•
onder elke
•
te druk teen
•
een sekonde
•

hierdie oefening
•
kan jy natuurlik nie
•
gebruik nie.
•
jy jouself dissiplineer
•
van links na regs
•

Doen nou
•
deur met jou pen
•
van die kolom
•
te druk.
•
elke dag oefen
•
op 'n keer
•

Kom jy ook agter
•
nie meer tyd het
•
sag in jou gedagtes
•
Jy is ook sekerlik
•
om aanhoudend
•
dieselfde sinsnede
•

dieselfde oefening
•
onder elke reël
•
in 'n koerantberig
•
So kan jy van nou af
•
om meer as een woord
•
raak te sien.
•

dat jy nou
•
om elke woord
•
te hoor nie?
•
minder in die versoeking
•
weer en weer
•
oor en oor te lees.
•

Kom jy agter
•
beter konsentreer
•
Dis omdat jy
•
en daar dus nie tyd is
•
te dink nie.
•

dat jy vanself
•
as jy so lees?
•
jou brein besig hou
•
om aan ander dinge
•

Jy sal gou agterkom
•
beter konsentreer
•
ook beter onthou.
•

Mooi so!
•
Jy kan dit doen!
•

dat jy vinniger lees
•
en daarom
•

Welgedaan!
•

Oefening 2

Die leesstuk wat volg, het twee verskillende onderwerpe: *Harige gesigte*, en *Die reis van Bartholomeus Dias*. Kyk of jy dit kan regkry om **net** op die *Harige gesigte* te konsentreer en die woorde wat jou vertel van die reis van *Bartholomeus Dias*, heeltemal te **ignoreer**.

Harige gesigte¹ / Die reis van Bartholomeus Dias²

Net waar 'n mens kyk, is daar deesdae mans met harige gesigte. Wanneer 'n man sy hele gesig vol hare Bartholomeus Dias het in 1487 vertrek op sy reis langs die weskus van Afrika. Elke keer as hy sy skepe laat groei, is dit onmoontlik om uit te maak hoe hy regtig lyk. Miskien is dit hoekom hy dit doen. Hy wil vasgemeer en aan land gegaan het, het hy 'n hout- of klipkruis, ook genoem *padrão*, opgerig. nie hê jy moet weet nie.

Hierdie kruise was 'n bewys dat die Portugese daar was en dat Portugal aanspraak maak op die grondgebied. En dan is daar nog die probleem van was. Wanneer baie harige mans hulle gesigte was, moet dit so 'n Die ontdekkingsreis het 16 maande geduur. Hulle eerste stop was by die Portugese fort aan die kus groot werk wees soos wanneer ek en jy die hare op ons kop was. So nou wil ek weet: Hoe dikwels van Ghana om ekstra voorrade in te neem. Hulle het aangehou om suid te vaar, langs die Angolese kus was al die harige mans hulle gesigte? Is dit net een keer 'n week, nes ons, op Sondagaande? En sit hulle verby en Walvisbaai in Desember 1487 bereik. Dias het 'n groot klip-*padrão* by Diaspunt, suid van Angra sjampoe aan? En gebruik hulle 'n haardroër?

Pequena (Luderitzbaai) opgerig.

Gaan hulle haarkapper toe om hulle gesighare te laat knip, of doen hulle dit self voor die badkamerspieël In Januarie 1488 beland Dias in 'n geweldige storm wat 13 dae geduur het. Die wind het sy skepe 'n met 'n naelknipper? Ek weet nie. Maar wanneer jy weer 'n man met 'n harige gesig sien (dis tien teen duisend kilometer van koers af gedryf in 'n suidelike rigting en dus om die Kaap. Nadat die wind gaan lê een sodra jy weer 'n voet op straat sit), sal jy twee keer na hom kyk en oor party van hierdie goed begin

1. Dahl, Roald. Die Twakkie. Human & Rousseau, 2016.

2. Dille, L., Monteith, M., Proctor, A., Weldon, G. 2017. Sewende druk. *Suksesvolle Sosiale Wetenskappe: Leerderboek (Graad 6)*. Oxford University Press, bl. 61.

het, het Dias van koers verander en op 3 Februarie 1488 by Mosselbaai geland. Hy het geen idee gehad wonder.

dat hy om die suidpunt van Afrika gevaar het nie.

Oefening 3

In hierdie leesstuk sal jy sien dat nie al die reëls helder gedruk is nie. Nietemin sal jy verstom wees oor hoeveel jy van die seuntjie James leer, alhoewel jy net 50% gelees het. Dis regtig nie nodig om elke woord te lees nie!

James en die reuseperske³

Tot op die ouderdom van vier was James Henry Trotter baie gelukkig. Hy het in vrede saam met sy ma en pa in 'n pragtige huis by die see gebly. Daar was altyd baie ander kinders met wie hy kon speel en daar was 'n sanderige strand waarop hy kon rondhardloop en die see om in rond te plas. Dit was die perfekte lewe vir 'n klein seuntjie.

Maar toe gaan James se ma en pa eendag Londen toe om inkopies te doen en daar gebeur 'n verskriklike ding. Hulle word al twee skielik opgeëet (helder oordag, kan jy dit glo, en in 'n stampvol straat) deur 'n enorme, kwaai renoster wat uit die Londense dieretuin ontsnap het.

Dit, soos jy sekerlik kan dink, was nogal 'n onaangename ondervinding vir twee sulke saggeaarde ouers. Maar op die lange duur was dit meer onaangenaam vir James as vir hulle. Hul probleme was binne 'n

3. Dahl, Roald. *James en die reuseperske*. Human & Rousseau, 2016.

japtrap verby. Hulle was binne presies vyfen-dertig sekondes dood en weg. Arme James, aan die ander kant, was nog springlewendig en skielik alleen en bang in 'n ontsaglike groot en onvriendelike wêreld. Die lieflike huis by die see moes onmiddellik verkoop word en die seuntjie is met niks meer as 'n klein tassie met sy nagklere en 'n tandeborsel in nie, weggestuur om by sy twee tannies te gaan bly.

Hul name was tannie Spons en tannie Spyker, en ek is jammer om dit te sê, maar hulle was albei regtig aaklige mense. Hulle was selfsugtig en lui en wreed, en reg van die begin af het hulle arme James sommer sonder rede pak gegee.

Aanlyn- leesspoedkursus

Gaan kyk na [readspeeder.com](https://www.readspeeder.com) as jy lus is om jou leesspoed in Engels te verbeter.

Praat nou met jou ouers oor jou leesvermoëns.

Gewoonte 6
Suksesvolle
leerders
gebruik hul
leerstyle

Kyk die video/luister die audio voordat jy dié deel lees.

Leerstylvraelys

Kyk of jy jouself kan herken deur die antwoord wat jou die beste pas te omkring. Onthou, daar is geen regte of verkeerde antwoord nie.

1. **Jy wag in 'n ry om te betaal vir klere wat jy gekoop het. Wat sal jy doen?**
 - (D) Vroetel of heen en weer beweeg.
 - (S) Rondkyk na ander klere op die rakke.
 - (H) Gesels met die persoon langs jou in die ry.
2. **Wanneer jy die woord "kat" sien, wat doen jy eerste?**
 - (D) Dink hoe jy 'n kat vryf of hoe 'n kat spin.
 - (S) Sien 'n prentjie van 'n kat in jou gedagtes.
 - (H) Sê die woord "kat" vir jouself.
3. **Wat is die beste manier vir jou om vir 'n toets te leer?**
 - (D) Skryf op indekskaarte.

- (S) Lees die handboek of jou notas en kyk na prente of kaarte.
(H) Vra iemand om vir jou vrae te vra sodat jy hardop kan antwoord.
- 4. Wat is die beste manier vir jou om iets nuuts te leer (soos byvoorbeeld 'n videospelletjie)?**
(H) Lees daaroor of vra iemand om jou te verduidelik hoe dit werk.
(S) Vra iemand om jou te wys hoe dit werk.
(D) Probeer om self uit te vind hoe dit werk.
- 5. As jy by 'n partytjie met baie mense was, wat onthou jy die volgende dag die beste?**
(D) Die kos wat jy geëet het of hoe jy gedans het.
(S) Die gesigte van die mense wat daar was.
(H) Die musiek wat gespeel is.
- 6. Wat pla jou die meeste as jy leer?**
(H) Harde geluide.
(S) Mense wat verbyloop.
(D) 'n Ongemaklike stoel.
- 7. Wat doen jy as jy kwaad is?**
(D) Klap deure toe.
(S) Lyk kwaad.
(H) Gil en skree.
- 8. Wat doen jy as jy gelukkig is?**
(H) Praat aanmekaar.
(S) Glimlag van oor tot oor.
(D) Beweeg opgewonde heen en weer.
- 9. As jy 'n winkel in 'n inkoopentrum soek, sal jy**
(D) rondloop totdat jy die winkel kry wat jy soek.
(S) soek vir 'n kaart wat jou wys waar alles is.
(H) iemand vra waar die winkel is.
- 10. Watter van hierdie klasse is vir jou die lekkerste?**
(H) Musiekklas.
(S) Kunsklas.
(D) Liggaamsoefeninge.
- 11. Wat doen jy as jy 'n bekende liedjie hoor?**
(S) Sien in jou gedagtes die video wat daarmee saamgaan.

- (D) Dans of hou ritme met jou voet.
- (H) Sing of neurie saam.

12. Wat pla jou die meeste in die klas?

- (S) Ligte wat te helder of te dof is.
- (D) Die temperatuur wat te warm of te koud is.
- (H) Geluide in die gang of buitekant.

13. Wat doen jy graag as jy ontspan?

- (H) Luister na musiek.
- (D) Doen oefening.
- (S) Lees.

14. Wat is die beste manier waarop jy 'n vriend se telefoonnommer onthou?

- (S) Dink aan die nommers op die foon soos jy dit sal intik.
- (D) Skryf dit neer of stoor dit op jou foon se kontaklys.
- (H) Sê dit hardop oor en oor.

15. As jy 'n kompetisie sou wen, watter prys sou jy kies?

- (H) 'n Musiek CD of MP3.
- (D) 'n Bal wat jy kan skop of gooi.
- (S) 'n Plakkaat vir die muur.

16. Waarheen gaan jy graag saam met vriende?

- (S) 'n Fliiek.
- (D) 'n Pretpark.
- (H) 'n Konsert.

17. Wat onthou jy agterna die maklikste as jy nuwe mense ontmoet?

- (H) Hul name, maar nie hul gesigte nie.
- (D) Waaroor julle gesels het.
- (S) Hulle gesigte, maar nie hul name nie.

18. Wat sal jy doen as jy iemand vertel hoe om by jou huis uit te kom?

- (H) Gee die straatname waarlangs hulle moet ry.
- (S) Gee 'n beskrywing van die huis en bakens langs die pad.
- (D) Sê: "Volg my – dit sal die maklikste wees as ek jou wys hoe om daar te kom."

PUNTELELLING: Tel die totale getal antwoorde vir elke letter op en skryf dit hieronder neer. Die afdeling met die hoogste getal, is die leerstyl wat jy van nature verkies. Die ander is leerstyle wat jy af en toe gebruik.

SIEN (S) = _____

HOOR (H) = _____

DOEN (D) = _____

Kyk gerus na hierdie YouTube video wat jou 'n bietjie meer vertel omtrent die verskillende leerstyle: [youtube.com/watch?v=uQkTho2or8U](https://www.youtube.com/watch?v=uQkTho2or8U)

Dit is egter so dat ons skoolstelsel so werk dat 'n **SIEN**-leerder 'n voordeel het. Dit word byvoorbeeld van jou verwag om lank stil te sit in 'n klas, feite te nommer, toetsvraestelle te lees en antwoorde te skryf.

Terwyl jy dus aan die een kant in gedagte moet hou watter manier van leer vir jou die maklikste is, is dit noodsaaklik dat almal ook oefen om op 'n **SIEN**-manier te leer. Daarom sal ons in hierdie kursus baie aandag aan leervaardighede wat **SIEN**-leerders gebruik, gee.

Dit is egter baie belangrik dat jy moet onthou dat die **INHOUD** van die werk wat jy leer, ook sal bepaal watter leerstyl die beste sal wees om te gebruik. As jy byvoorbeeld 'n **HOOR**-leerder is, sal dit nie help om die Wiskunde probleme te probeer oplos deur dit hardop vir jouself voor te lees nie. Jy sal dit met jou pen op papier moet uitwerk.

As jy 'n visuele of SIEN-leerder is, sal jy miskien gemaklik voel as jy só leer:

- Organiseer jou studiemateriaal en werkplek netjies.
- Sit voor in die klas sodat jou aandag nie maklik dwaal nie.
- Sit ver van vensters of deure waar dinge gebeur wat jou aandag kan aftrek.
- Kyk net vinnig na die opskrifte, sub-opskrifte, diagramme en foto's voordat jy 'n hoofstuk deeglik begin lees.
- Maak opsommings deur "prentjies" te teken.
- Laat oop spasies tussenin wanneer jy opsommings maak. Dis makliker om die feite

soos 'n "prentjie" te onthou.

- Skryf jou opsommings oor as jy feite herhaal om seker te maak dat jy die werk ken. (Gebruik sommer jou eie afkortings sodat dit nie te veel tyd neem nie)
- Gebruik notaboeke, Post-It plakkers, sleutelgedagtes op indekskaarte, en maak lysies – so sal jy belangrike dinge beter onthou.
- Gebruik verskillende kleure glimpenne ("highlighters") om belangrike feite te beklemtoon. Dit "teken" ook 'n "prentjie" op die bladsy wat jy makliker sal onthou.
- Gebruik jou eie simbole, grafieke of diagramme vir sekere woorde wanneer jy notas of opsommings maak.
- Skryf gou 'n buitelyn of teken 'n "prentjie" van jou antwoord voordat jy 'n opsteltipe vraag beantwoord.

Hier is 'n paar YouTube-video's wat jou visueel sal wys wat jy nou net gelees het: [youtube.com/watch?v=qlqkjH3iSQo](https://www.youtube.com/watch?v=qlqkjH3iSQo) en youtu.be/zJHYdnPZyPs

Is die wenke vir jou bekend? Het jyself al agtergekem dat dit goed vir jou werk? Gebruik dit sover as moontlik waar dit pas by die aard van die vak.

Jy is baie gelukkig dat jy vanself verkies om so te leer, want ons skoolstelsel is uitgeknipt vir 'n visuele leerder. Ons gaan jou in dié kursus help om nog makliker te leer deur hierdie vaardighede van jou verder te oefen.

As jy 'n ouditiewe of HOOR-leerder is, sal jy miskien gemaklik voel as jy só leer:

- Leer waar dit stil is, sonder musiek, gesels en televisie.
- Moenie naby deure of vensters sit waar geluide jou aandag kan affrek nie.
- Lees die inhoud wat jy moet leer, hardop vir jouself voor.
- Gesels met iemand oor jou skoolwerk, byvoorbeeld 'n maat wat 'n ernstige leerder is of jou ouers.
- Verduidelik moeilike gedeeltes van jou skoolwerk aan jou ma of pa. (Hulle sal dalk verstom wees oor hoeveel jy weet!)

- Maak vir jouself 'n klankopname van belangrike gedeeltes, en luister baie kere daarna.
- Lees 'n opdrag hardop vir jouself voor totdat jy seker is dat jy presies weet wat jy moet doen.

Is hierdie studiemetode vir jou bekend? Het jyself al agtergekom dat dit goed vir jou werk? Gebruik dit sover as moontlik, maar onthou dat jy ook die gewoontes van 'n **SIEN**-leerder moet aanleer omdat ons skoolstelsel daarop gebaseer is. Ons gaan in dié kursus baie aandag hieraan skenk.

As jy 'n kinestetiese of DOEN-leerder is, sal jy miskien gemaklik voel as jy só leer:

- Kies praktiese vakke.
- Gebruik praktiese voorbeelde om moeilike werk beter te verstaan.
- Beweeg wanneer jy leer deur rond te loop, aan 'n wortel te kou of 'n stresbal te druk.
- Leer terwyl jy op verskillende maniere sit.
- Leer selfs op verskillende plekke solank jou aandag nie dwaal nie.
- Neem na elke 25 minute wat jy geleer het,

'n pouse van 5 minute lank.

- Wees aktief tydens jou pouse: skop 'n bal of doen 'n paar strekoefeninge.
- Wees aktief wanneer jy leer: gebruik 'n glimpen en onderstreep die sleutelwoorde, skryf sleutelwoorde met jou vinger in die lug, op jou lessenaar of op die mat om 'n 'gevoel' van die woord te kry.
- Maak opsommings op indekskaarte en loop rond terwyl jy dit leer.
- Maak opsommings met bordkryt op 'n swartbord in jou kamer.

Is hierdie studiemetode vir jou bekend? Het jyself al agtergekom dat dit goed vir jou werk? Gebruik dit sover as moontlik, maar onthou dat jy ook die gewoontes van 'n **SIEN**-leerder moet aanleer omdat ons skoolstelsel daarop gebaseer is. Ons gaan in dié kursus meer aandag hieraan gee.

Prat nou met jou ouers oor jou leerstyl.

**Gewoonte 7
(Eerste sessie)**
**Suksesvolle
leerders
verstaan wat
hulle leer**

Kyk die video/luister die audio voordat jy dié deel lees.

Kom ons kyk net vir 'n oomblik terug na wat al behandel is voordat ons met hierdie uiters belangrike onderwerp van “leer met begrip; verstaan wat jy leer”, begin:

1. Sonder 'n positiewe studiehouding sal jy nooit goed presteer in jou skoolwerk nie.
2. Die regte “toerusting” soos studieplek, studiemateriaal en studierooster is baie belangrik. Sorg dat dit gedoen is.
3. Goeie lees- en luistervaardighede is noodsaaklik. Oefen dit gereeld.

**Die gevaar
van memorisering**

Die dae van die week, maande van die jaar en die alfabet is voorbeelde van inligting wat deur memorisering (uit jou kop) geleer moet word. So is daar ook skoolwerk wat gememoriseer moet word. Om egter net memorisering te gebruik is baie

gevaarlik; kom ons sê maar dis baie dom. Feite wat deur memorisering geleer word, word BAIE GOU vergeet. Dit beteken eenvoudig jy moet dit weer leer (dis dubbele werk) of jy moet aanvaar dat jy baie swak in toetse en eksamens gaan doen.

In die skets hier onder kan jy sien hoe gevaarlik memorisering is. Hoewel wetenskaplikes verskil oor die presiese getalle, kom dit daarop neer dat as jy 100 feite memoriseer, jy na 12 uur net 50 sal onthou en na een dag net 30. Dis verskriklik.

Na 1 uur

Na 12 uur

Na 24 uur

Goeie studievaardighede

Herhaling of gereelde hersiening is verskriklik belangrik. Glo my gerus dat as jy nie jou werk gaan herhaal en herhaal nie, jy nie goed gaan doen in

jou skoolwerk nie. Dis soos doelgooi by netbal of stelskop by rugby of boulwerk by krieket wat 'n mens gereeld moet oefen en oor en oor moet doen om werklik goed daarin te wees.

In jou studierooster moet daar plek wees vir herhaling en as jou studierooster nie êrens in jou studieplek opgeplak is nie, moet jy liever nie verwag om goeie punte te behaal nie.

Verstaan wat geleer word: Die ses belangrikste studievaardighede word in hierdie kursus behandel. In die audio/video word ook na hierdie ses vaardighede verwys as "kapstokke" omdat kennis daaraan opgehang kan word.

1. Die ses vaardighede

Daar is ses verskillende vaardighede om feite te onthou. Behalwe vir memorisering, het die ander vyf almal met verstaan te doen.

A. Vaardighede om te verstaan:

1. Beelding of visualisering
2. Storie of verhaal

3. Groepering
 4. Assosiasie
 5. Vraagstellende woorde
- B. Memorisering**
2. In hierdie module word beelding of visualisering (teken 'n prentjie in jou kop) volledig in die video verduidelik. Die ander vyf word in die volgende module behandel.
 3. In die hele studiekursus word net twee dinge beklemtoon, naamlik om 'n positiewe houding teenoor skoolwerk te ontwikkel en om goeie studievaardighede aan te leer. Dit is twee dinge wat nie sommer gou geskied nie. Dit neem tyd, maar die goeie nuus is die volgende:
 - a. Houding is iets wat aangeleer word. Dink mooi daaroor. Jy het miskien 'n positiewe houding teenoor diere, maar jou maat voel nie so oor diere nie. Julle is nie so gebore nie. Julle het geleer om so oor diere te voel. Dit kan egter gebeur dat jou maat kan leer om van diere te hou. Sy kan met ander

woorde haar houding verander. Net so ook kan jy leer om positief te raak oor jou skoolwerk om goed daarin te presteer. Byt vas.

- b. 'n Mens moet 'n vaardigheid baie oefen om te aan te leer. Dink byvoorbeeld aan goeie sportmanne en -vroue. Hulle oefen vir ure om vaardighede te bemeester. Net so is daar skoliere wat goeie studievaardighede so goed bemeester het dat leer vir hulle geen probleem is nie. Dit is iets wat jy ook kan doen. Oefen die studievaardighede gereeld en jy sal goed presteer.

Prat nou met jou ouers oor die gevaar van memorisering.

**Gewoonte 7
(Tweede sessie)
Suksevolle
leerders
verstaan wat
hulle leer**

Kyk die video/luister die oudio voordat jy dié deel lees.

Die ses vaardighede

Ons het genoem dat daar ses vaardighede is om kennis te onthou. Jy kan ook aan hierdie vaardighede dink as hake of kapstokke om jou kennis aan op te hang.

A. Vaardighede om te verstaan:

1. Beelding of visualisering
2. Storie of verhaal
3. Groepering
4. Assosiasie
5. Vraagstellende woorde

B. Memorisering

Kort beskrywing van elke vaardigheid

A. Vaardighede om te verstaan:

1. Beelding of visualisering
 - Hierdie vaardigheid is in die vorige module behandel.

- Beelding of visualisering beteken om 'n **prent of voorstelling te maak**, wat jy dan ook in jou opsommings sal aanbring.
- Jy is in **goeie geselskap** as jy beelding gebruik. Einstein het dit ook gebruik, hoewel op 'n ander manier as wat hier bespreek word. Die feit is egter dat as "die bou van prentjies in jou kop" goed genoeg was vir een van die slimste wetenskaplikes ooit, is dit goed genoeg vir jou ook.

2. Storie of verhaal

- Stories word **maklik en baie lank onthou. Dit is 'n baie goeie metode om feite te onthou.**
- Op die oudio en video word 'n storie gegee om die vyf items van die vyfkamp, naamlik swem, pistoolskiet, skerm, veldloop en perdespring te onthou.
- Hoe lank ken jy al die storie van Sneeuwitjie en die sewe dwergies? Seker vir

jare. Hoeveel se name kan jy onthou? Ek gaan die name hier gee en nadat jy na die video gekyk het (na die oudio geluister het), moet jy self 'n storie opmaak om hul name maklik te onthou: Sneezy, Doc, Dopey (voel slaperig en bedwelmd), Sleepy, Grumpy, Bashful (Skaam) en Happy (Gelukkig).

3. Groepering

- **Groepering werk soos jou klerekas:** dieselfde soort klere word in 'n laai of rak bymekaar gepak sodat dit maklik gevind kan word. Dink net hoe moeilik dit sou wees om die regte klere te kry wat bymekaar pas as alles deurmekaar in een laai was.
- Op die video/oudio word hierdie beginsel baie mooi verduidelik. Nadat jy daarna gekyk/geluister het, gebruik hierdie vaardigheid om die volgende gevaarlike items in 'n huis so te groepeer dat jy dit maklik kan onthou: vuurhoutjies, medisyne, gladde vloere, petrol, 'n stoof,

pille, die swembad, giftige vloei-stowwe.

- As jy hierdie beginsel goed kan toepas, het jy al ver gevorder op die pad om goeie studiemetodes te bemeester en jou leerwerk makliker te maak.

4. Assosiasie

- Assosiasies speel 'n baie groot rol in ons lewens. Mense se name en vanne word met mekaar geassosieer, lekkers is soet, honger word verbind met kos, stoel met sit, ensovoorts.
 - o Ons maak ons eie **assosiasies sonder dat ons weet ons doen dit**. Êrens in jou

lewe het jy geleer om stoel met sit te assosieer.

Grotbewoners sou nie daaraan dink om op 'n stoel te sit nie. Hulle sou dit eerder opgekap het om vuur mee te maak, want hulle het vuur met warmte geassosieer en omdat hulle woonplekke baie eenvoudig was, was hulle baie blootgestel aan die koue.

- o Ons kan ook **doelbewus eie assosiasies bou om inligting te onthou**. As jy dit byvoorbeeld moeilik vind om Churchill, bekende Engelse leier, se naam te onthou, kan jy vir jou die prentjie voorstel van 'n kerk op 'n koppie.

So ook met die akteur Pierce Brosnan. Hy het die rol van James Bond vertolk en James Bond kon baie akkuraat skiet; sy patrone het altyd deur die skurke gevlieg (ge-"pierce").

So kan jy op baie verskillende maniere assosiasies vestig om inligting te onthou. Kan ek vir jou 'n belangrike wenk gee? **Hoe snackser**

die assosiasie, hoe makliker word dit onthou.

- Ons verbind ook nuwe kennis met bestaande kennis om dit beter te verstaan en langer te onthou.

Jou natuurwetenskappe-onderwyser sal 'n boek oor die wetenskap baie vinniger lees en langer onthou as ander onderwysers. Dit is omdat jou NW-onderwyser goeie kennis oor die onderwerp het en dus die nuwe inligting baie maklik daarby kan "aanhaak".

- Soos wat jy na hoër grade vorder en jou vakspesifieke kennis vermeerder, sal jy dit al makliker vind om hierdie leerbeginsels toe te pas. Doen dit gerus, want inligting wat op hierdie manier geleer word, word nie maklik vergeet nie.

5. Vraagstellende woorde

- As jy leer, probeer woorde gebruik soos **Wie?**, **Wat?**, **Waar?**, **Wanneer?** en

Waarom? Jy soek altyd die rede hoe feite met mekaar verbind is.

- Dit gebeur dikwels dat kinders nie al die feite gee wat hulle ken wanneer hulle 'n vraag beantwoord nie. Dit is asof hulle redeneer die onderwyser behoort te weet hulle ken die feite, maar omdat dit nie neergeskryf word nie, kan die onderwyser nie daarvoor punte toeken nie.

As jy egter met vraagstellende woorde leer en ook vraagstellende woorde gebruik om die vraag te beantwoord, sal jy 'n volledige logiese antwoord met al die skakels in die ketting gee waarvoor jy dan baie goeie punte sal kry.

- Kom ons gebruik die industriële revolusie waarvan julle al geleer het. Die vraagstellende woorde sal dan soos volg gebruik word. Kyk hoe maklik is dit:
 - o **Wat** is 'n industriële revolusie?
Verduidelik eers revolusie, 'n begrip wat jy sekerlik ken, en verduidelik dan hoekom industrieel.
 - o **Waar** het dit begin? Engeland. Het dit

- o op ander plekke ook plaasgevind?
- o **Wanneer** het dit plaasgevind?
- o **Wat** was nodig om dit te laat gebeur?
- o **Wat** was die gevolge? Positief.
Negatief.
- Dit is baie interessanter om werk op hierdie manier te leer as met blote memorisering. En, baie belangrik, dit word baie langer onthou.

B. Memorisering

- Jy kan **sinne of woorde** gebruik om feite te memoriseer:
 - o **Voorbeeld van 'n sin** om die volgorde van die planete te onthou: **M**eneer **V**an **A**s, **M**y **J**as **S**al **U** **N**ie **P**as vir **M**ercurius, **V**enus, **A**arde, **M**ars, **J**upiter, **S**aturnus, **U**ranus, **N**eptunus en **P**luto (Pluto is aanvanklik as 'n planeet geklassifiseer, maar word tans 'n dwergplaneet genoem).
 - o **Voorbeeld van 'n woord** of feite om te onthou:

- Kleinletters (nie hoofletters nie) word gebruik om 'n woord te vorm.
- 'n ²- of ³-teken beteken die letter word 2 of 3 keer gebruik.
- **“MaG Nie VLoeK⁴ (klinkers is uit)”** is 'n voorbeeld om die provinsies van Suid-Afrika te onthou. Elke hoofletter is die eerste letter van die naam van 'n provinsie en K⁴ staan vir KwaZulu-Natal, Kaap (Oos), Kaap (Wes) en Kaap (Noord).
- Hoe snaakser die eselsbruggie wat jy gebruik, hoe makliker word dit onthou.
- 'n Eselsbruggie is partykeer 'n nuttige hulpmiddel om name te onthou.

Belangrik om te onthou

1. Die hele tyd wat ons oor studiemetodes praat, praat ons eintlik oor **houdings en vaardighede**.
 - a. **Houdings** word aangeleer. Negatiewe houdings kan afgeleer word en positiewe houdings kan aangeleer word, maar dit

neem tyd. In die begin sal jy hard daaraan moet werk om positiewe houdings aan te leer, maar later sal dit sommer vanself kom.

- b. Vaardighede** neem ook lank om aangeleer te word, maar dit gebeur ook later vanself. Vergelyk byvoorbeeld om fiets te ry. In die begin was dit moeilik en moes jy hard konsentreer, maar namate jy die vaardigheid bemeester, kan jy dit later doen sonder om daaraan te dink.
- 2. Verskillende leerbeginsels kan gebruik word om feite te onthou.** Ons het byvoorbeeld die tienkamp gebruik om die twee leerbeginsels visualisering en groepering te verduidelik. Elke mens kan gebruik wat hy verkies.
- 3. Onthou om jou studierooster altyd teen jou muur op te plak,** want dit sal help dat jy genoeg kere **herhaal** sodat jy jou werk baie goed ken.
- Maak ook 'n lysie van die ses verskillende vaardighede wat jy kan gebruik om feite te

onthou, en plak dit langs jou studierooster op. Dit sal jou herinner om dit te gebruik.

Praktiese oefeninge

Storie/verhaal:

- Sewe dwergies se name:

- As ek in die oggend moet opstaan, voel ek nog baie SLEEPY. Vanoggend is ek egter regtig GRUMPY want ek moet die DOC gaan sien omdat ek sleg en DOPEY voel en baie SNEEZY is. Ek is BASHFUL omdat ek so baie nies, maar is HAPPY dat dit baie gou beter sal wees.

Groepering:

- gevaarlike items in die huis.
- WATER kan 'n BRAND blus en ook GEDRINK word.

Wat met WATER te doen het	Dinge wat BRAND	Wat GEDRINK kan word
Gladde vloere	Vuurhoutjies	Pille
Swembaddens	Petrol	Giftige vloeistowwe
	Warm plaat van 'n stoof	

Vraagstellende woorde, beelding, assosiasie, groepering

Hier is 'n voorbeeld van die gebruik van die "kapstokke" om inligting oor die tienkamp van die Olimpiese Spele te onthou. As jy dit onthou soos hier verduidelik, sal jy dit heel waarskynlik baie lank onthou. As jy dit op so 'n manier vir die eerste keer vir 'n toets geleer het, sal jy dit waarskynlik nie weer vir die eksamen hoef te leer nie.

Onthou egter dat nie almal die "kapstokke" op dieselfde manier gebruik nie. Jy sal moontlik die feite oor die tienkamp op 'n ander manier onthou as wat hier gegee word.

Tienkamp: Wat is dit?	
• Wat is dit?	Dit is baan- en velditems van atletiek.
• Wat is baan- en velditems?	Baan = hardloop; Veld = "binnekring"
• Hoeveel is daar van elk?	Baan = 4 en veld = 6
• Hoe lank tyd?	Twee dae

- Die eerste vraag is baie maklik: "Wat is tienkamp?" Sien in jou verbeelding 'n atletiekbyeenkoms met atlete wat hardloop en atlete wat verspring.
Die antwoord? Dit is baan- en velditems van atletiek.
- Stel jou voor die onderwyser is "dom" en jy

moet alles mooi verduidelik. Jy moet dus sê:
"Wat is baan- en velditems?"

- Nou weet jy daar is twee groepe en kan jy jouself maklik die volgende vra: "Hoeveel is daar van elk?"
- Jy weet daar is 10 items wat baie uitputtend kan wees: Jou vraag sal dus wees: "Hoeveel dae het hulle vir die items?"
- Die persoon wat al die items net in twee dae kan doen, moet baie goed wees. Die kampioen in tienkamp word gewoonlik gesien as "Die wêreld se beste atleet".

Tienkamp: Wie is die kampioen?

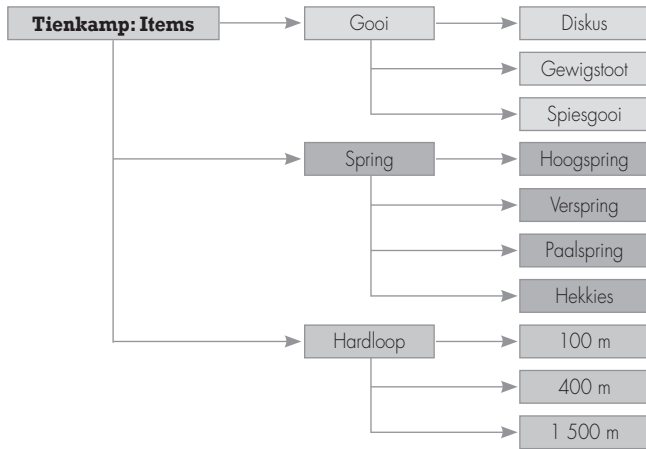
• Wie is dit?	Mayer van Frankryk (Watter "kapstok" word hier gebruik?)
• Hoe goed is hy?	Hoogspring meer as 2 meter; paalspring meer as 6 meter; verspring meer as 8 meter

- Sy van word uitgespreek "**Maaier**". Julle ken tog die storie van die saaiër (die man wat plant) en die maaier (die man wat oes).
Julle kan sy van onthou as 'n man wat die beste gedoen het, wat met ander woorde onder die items "gemaai" het; hy het die meeste "ge-oes".
- Die kampioen moet goed wees. Sekerlik moet jy vra: "**Hoe goed is hy?**" en dan voorbeelde gee.
Onthou die getalle van klein na groot en meet af hoe ver is 2, 6 en 8 meter. Dan sal jy dit maklik onthou. Heel waarskynlik sal hy oor jou pa se kop kan spring.

Tienkamp: Gee die items

Gebruik, soos vroeër verduidelik, groepering of sketse om te onthou. (Jy kan die vloeiagram op die volgende bladsy as 'n voorbeeld gebruik.)

Praat nou met jou ouers oor die verskillende leervaardighede.

**Gewoonte 8
(Eerste sessie)**
**Suksesvolle
leerders som
op soos hulle
verstaan**

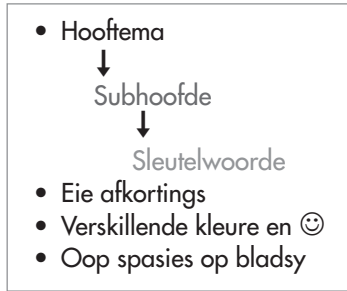
Kyk die video/luister die audio voordat jy dié deel lees.

Agtergrond

Kom ons herhaal net gou 'n paar van die belangrikste wenke omtrent die maak van goeie opsommings – gebruik 'n glimpen en merk die **sleutelwoorde** in die gedeelte hier onder as oefening.

- Moenie net die inhoud in jou handboek **oorskryf** nie. Party leerders doen dit en dink dis opsommings.
- Lees die **inleiding** en **slotparagrafe** deeglik.
- Kyk goed na **grafieke of diagramme** en maak seker dat jy dit goed verstaan. Dikwels is dit 'n opsomming van daardie afdeling van die werk.
- Begin by die **hooftema**, daarna die **subhoofde**, en daarna **sleutelwoorde** om die raamwerk van jou opsomming te maak.
- Som die kern van 'n afdeling in jou **eie woorde** op. Dit help om jou eie woorde te gebruik as jy jou verbeel dat jy die werk aan 'n maat verduidelik sonder om na die handboek te kyk.
- **Vra jouself vrae:** Wanneer? Waarom? Hoe?

Waarom? Dit sal jou help om die belangrikste feite te herken.

- Gebruik jou **eie afkortings** vir woorde (gewoonlik gaan niemand anders jou opsomming lees nie).
- Gebruik **verskillende kleure** en maak klein **sketsies** waar jy kan.
- Laat **oop spasies** op die bladsy, sodat jy later meer feite kan byvoeg indien dit nodig is.

Jy moet **konsentreer** wanneer jy opsommings maak.

As dit 'n moeilike stuk werk is, is dit 'n goeie plan om jou opsomming hardop aan iemand anders te **verduidelik**. Vra jou ma of pa of hulle lus is om na jou te luister. Dalk kan hulle help as jy vashaak op 'n punt, maar in elk geval sal hulle verbaas wees om

agter te kom hoeveel jy weet!

Jy moet **elke dag, elke dag, elke dag** aan jou opsommings werk. Jy moet die nuwe werk van elke dag byvoeg by jou opsomming wat jy reeds gemaak het, of 'n nuwe opsomming maak as dit 'n nuwe afdeling van die werk is wat behandel is.

Maak tyd op jou **studierooster** om opsommings te maak.

Wanneer die toets of eksamen kom, het jy reeds jou werk goed opgesom. Jy weet dus dat jy alles verstaan. Maar meer nog, omdat jy dit al 'n **paar keer herhaal** het, onthou jy die meeste van die feite sodat jy dan nie so baie het om te leer nie.

In die video het jy gehoor van die twee bekendste maniere om 'n opsomming te maak:

- 'n **Vloeidiagram**
- 'n **Spinnekopdiagram**.

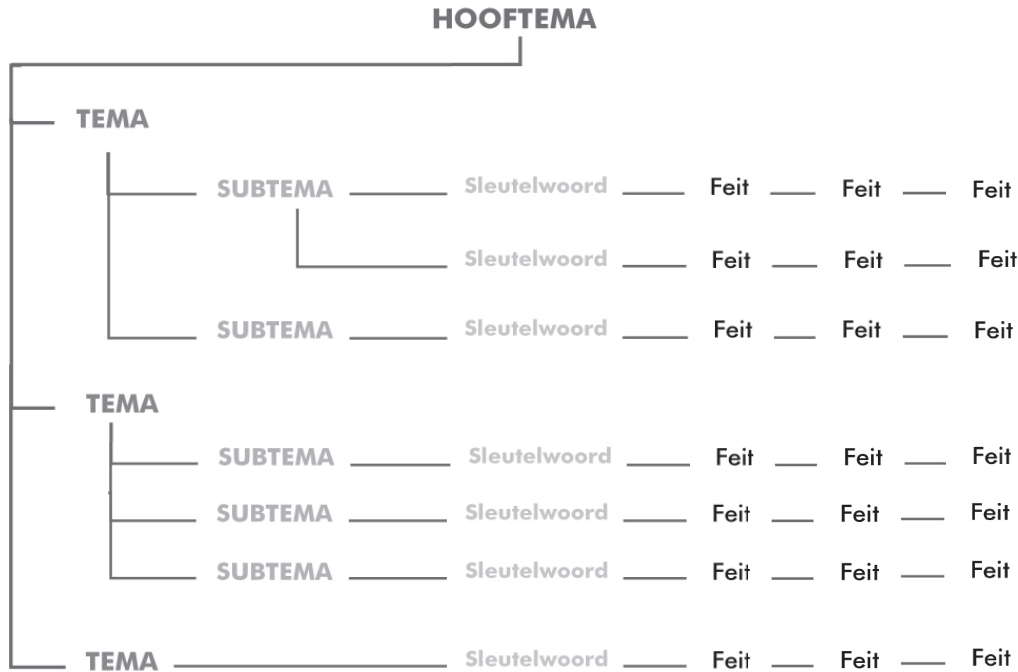
Die vloeidiagram

'n Vloeidiagram sal lyk soos die voorbeeld op die volgende bladsy. Let op die volgende:

- Om die feite te onthou, sal jy moontlik van

groepering, storievertelling, prentjies, ensovoorts gebruik maak. Jy kan dit ook in verskillende kleure skryf as dit jou gaan help om makliker te onthou.

- 'n Tema kan een, twee of meer subtemas hê.
- Die sleutelwoorde is die woorde wat jy omring of onderstreep het toe jy die werk deurgelees het.
- Dit mag dalk moeilik lyk. Maar dit is soos om te leer skryf. Eers was dit moeilik om die letters te

vorm, maar nou kry jy dit sommer vanself reg. Die eenvoudigste manier om 'n vloeiagram te maak, is om die belangrikste feite **puntsgewys** onder mekaar te lys.

Vloeiagram

❶ XXXXXX
 a) Xxxxxxx
 b) Xxx
 c) Xxxxx

❷ XXXXXX
 a) Xxx
 b) Xxxxxxx
 - Xxx
 - Xxx

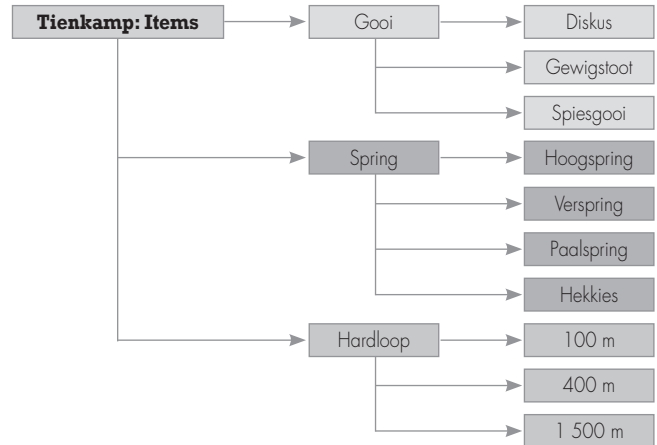
Voorbeeld:

Kom ons kyk nou na 'n manier om 10 feite wat eintlik min of geen verband met mekaar het nie, te onthou.

Onder is die atletieknommers vir die tienkamp van die moderne Olimpiese Spele wat jy in Gewoonte 7 moes probeer onthou het:

Hardloop 100 meter	110 meter hekkies
Verspring	Diskusgooi
Gewigstoot	Paalspring
Hoogspring	Spiesgooi
Hardloop 400 meter	Hardloop 1 500 meter

Onthou jy die voorbeeld van 'n vloeiagram van die 10 nommers in die video wat jou kan help om te onthou?

Oefeninge

Doen nou die oefening hier onder. Begin daarna sommer vandag nog om 'n deel van jou skoolwerk as 'n vloeiagram op te som. Jy sal in jou volgende toets reeds sien dat jy makliker leer en beter punte kry!

Kom ons gebruik dieselfde inhoud oor Facebook waarna jy geluister het toe jy die Aktiewe Luister-gewoonte geoefen het.

1. Lees nou vinnig deur die stuk op die regte manier wat jy in die sessie oor lees geoefen het. Omdat jy tevore al na dieselfde stuk geluister het en vrae daarvoor moes beantwoord, het jy reeds 'n goeie idee waaroor die stuk gaan.
2. Onderstreep die hoofgedagtes en sleutelwoorde.
3. Gebruik dan jou **potlood** (sodat jy maklik kan uitvee en verander) en begin met 'n raamwerk vir jou opsomming.
4. Sodra jy daarmee tevrede is, gebruik dan verskillende **kleure** vir die hoofgedagtes en sub-hoofde.
5. As jy klaar is, kan jy na die einde van hierdie

gewoonte blaai om [voorbeeld](#) te sien van leerders se opsomming van die werk. Joune gaan anders lyk en dit is goed so, want nie twee mense leer en onthou op presies dieselfde manier nie.

Facebook-mylpale

Geskiedenis

Mark Zuckerberg het in 2004 met Facebook begin terwyl hy 'n student by Harvard Universiteit was. As 'n goeie rekenaarprogrammeerder, het hy toe alreeds 'n aantal sosiale-netwerkwebtuistes vir ander studente gebou. Binne 24 uur het twaalfhonderd studente van Harvard op Facebook ingeteken.

In 2007 het die Winklevoss-tweeling gesê dat Zuckerberg hulle idee gesteel het. Hulle het hof toe gegaan en uiteindelik het Zuckerberg vir hulle \$65 miljoen betaal.

Hierdie storie is in 2010 verfilm in die flik "The Social Network", wat drie Oscars gewen het.

Zuckerberg het in 2009 aangekondig dat die Facebook Maatskappy vir die eerste keer 'n wins gemaak het. Teen daardie tyd was dit reeds die sosialenetwerkdien met die meeste gebruikers in die wêreld.

In 2012 het Facebook tot almal se verbasing Instagram vir ongeveer \$1 biljoen gekoop. Facebook het in 2014 aangekondig dat WhatsApp vir \$19 biljoen gekoop is.

Teen 2017 was net vier maatskappye in die wêreld meer werd as Facebook: Apple, Google, Microsoft en Amazon. Dis interessant dat almal in die veld van tegnologie is.

Aantal gebruikers

In 2017 is die mylpaal van twee biljoen mense bereik wat Facebook ten minste een maal 'n maand gebruik – meer as 'n kwart van die wêreld se bevolking.

Zuckerberg erken egter dat Facebook 'n groot uitdaging het: hoe om steeds te groei wanneer soveel mense reeds Facebook gebruik.

Die volgende biljoen gebruikers gaan baie moeiliker wees om te kry as die eerste twee biljoen omdat omtrent twee derdes van die wêreld se bevolking nie internet het nie. Ongeveer 15% woon in streke wat ver is van stede en dorpe. In ander dele het mense wel internet, maar dis vir hulle te duur om te gebruik. Sommige mense het eenvoudige selfone, met swak verbindings wat sukkel om die internet te ontvang.

Facebook word ook in sommige lande verbied. Een hiervan is China, die land met die grootste bevolking ter wêreld, naamlik 1 biljoen.

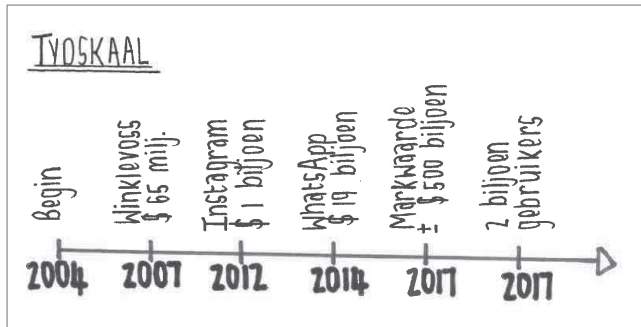
Die verhaal van Facebook en sy stigter, die jongste multibiljoenêr ter wêreld, bly egter steeds merkwaardig.

Voorbeelde van opsommings

Op bladsy 54-55 is daar vir jou voorbeelde van leerders se opsommings.

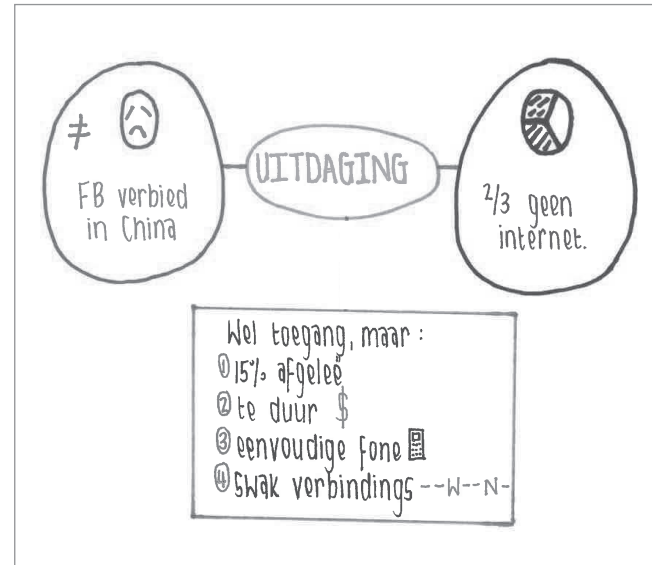
Praat nou met jou ouers oor jou opsommings.

Voorbeelde van opsommings

UITDAGING = 3 biljoen gebruikers

- ↳ 15% afgeleë
- ↳ Wel toegang, maar:
 - ↳ te duur
 - ↳ eenvoudige fone
 - ↳ swak verbindings.
- ↳ FB verbied in China ≠

FACEBOOK-MYLPALE

Geskiedenis

Mark Zuckerberg het in 2004 met Facebook begin terwyl hy 'n student by Harvard Universiteit was. As 'n goeie rekenaarprogrammeerder, het hy toe alreeds 'n aantal sosiale netwerkwebsites vir ander studente gebou. Binne 24 uur het twaalfhonderd studente van Harvard op Facebook ingeteken.

In 2007 het die Winklevoss-tweeling gesê dat Zuckerberg hulle idee gesteel het. Hulle het hof toe gegaan en uiteindelik het Zuckerberg vir hulle \$65 miljoen betaal.

Hierdie storie is in 2010 verfilm in die flik "The Social Network", wat drie Oscars gewen het.

Zuckerberg het in 2009 aangekondig dat die Facebook Maatskappy vir die eerste keer 'n wins gemaak het. Teen daardie tyd was dit reeds die sosiale netwerkdienst met die meeste gebruikers in die wêreld.

In 2012 het Facebook tot almal se verbasing Instagram vir ongeveer \$1 biljoen gekoop. Facebook het in 2014 aangekondig dat WhatsApp vir \$19 biljoen gekoop is.

Teen 2017 was net vier maatskappye in die wêreld meer werd as Facebook: Apple, Google, Microsoft en Amazon. Dis interessant dat almal in die veld van tegnologie is.

Aantal gebruikers

In 2017 is die mylpaal van twee biljoen mense bereik wat Facebook ten minste een maal per maand gebruik – meer as 'n kwart van die wêreld se bevolking.

Zuckerberg erken egter dat Facebook 'n groot uitdaging het: hoe om steeds te groei wanneer soveel mense reeds Facebook gebruik.

Die volgende biljoen gebruikers gaan baie moeiliker wees om te kry as die eerste twee biljoen omdat omtrent tweederdes van die wêreld se bevolking nie internet het nie. Ongeveer 15% leef in streke wat ver is van stede en dorpe. In ander dele het mense wel internet, maar dis vir hulle te duur om te gebruik. Sommige mense het eenvoudige selfone, met swak verbindings wat sukkel om die internet te ontvang.

Facebook word ook in sommige lande verbied. Een hiervan is China, die land met die grootste bevolking ter wêreld, naamlik 1 biljoen.

Die verhaal van Facebook en sy stigter, die jongste multibiljoenêr ter wêreld, bly eeter steeds merkwaardig.

**Gewoonte 8
(Tweede sessie)**
**Suksesvolle
leerders som
op soos hulle
verstaan**

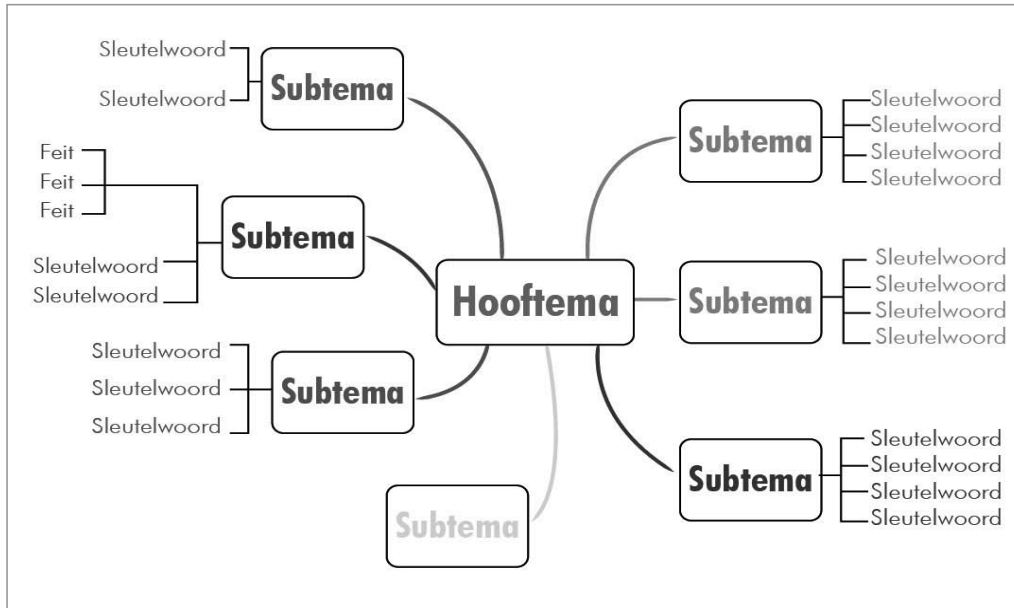
Kyk die video/luister die oudio voordat jy dié deel lees..

Agtergrond

Onthou dat ons gesê het dat 'n spinnekopdiagram veral gebruik word wanneer jy jou eie gedagtes logies agter mekaar wil neerskryf, byvoorbeeld in geval van:

- 'n Mondeling
- 'n Opstel
- Jou eie mening wat jy oor 'n saak moet gee.
- 'n Groot stuk werk wat jy op een bladsy wil opsom.

Dit kan jou ook baie help as jy 'n moeilike stuk werk probeer verstaan. In so 'n geval sal dit goed wees as jy begin met 'n potlood sodat jy maklik kan uitvee en verander soos jy meer en meer van die onderwerp begryp. 'n Spinnekopdiagram sal byvoorbeeld soos volg lyk:

Wat let jy op?

- Begin met die hooftema in die middel, en teken dan die "bene" om die subtemas aan te dui.
- Jy kan verskillende kleure gebruik soos wat baie leerders doen. Maak byvoorbeeld al die temas een kleur, ens. Miskien kan jy selfs ook 'n kleur

gebruik wat by die Tema pas soos **groen** vir **landbou** en **oranje** vir die **son**.

- Net kernwoorde moet gebruik word (nie eers sinsnedes nie). Onthou, die idee is dat jou hele diagram op een A4-bladsy moet kan inpas.
- As jy klein sketsies byteken, onthou jy beter.

Dit kan dalk 'n goeie idee wees om een van jou ouers te vra om jou 'n bietjie te help met jou eerste spinnekopdiagram, want dis nie altyd maklik om met hierdie soort opsomming te begin nie. Maar moenie toelaat dat hulle die potlood uit jou hand neem nie! Dan gaan dit jou niks help nie.

Dis baie belangrik dat jou diagram moet lyk soos **jy** die koppeling van die feite verstaan. Hulle kan maar net hier en daar vir jou 'n idee gee om jou aan die gang te sit. Dis net as dit jou eie opsomming is wat jyself bedink het, dat jy dit regtig sal verstaan, onthou en later in die toets of eksamen weer kan oorteken om jou aan die belangrikste feite te herinner.

Voorbeeld

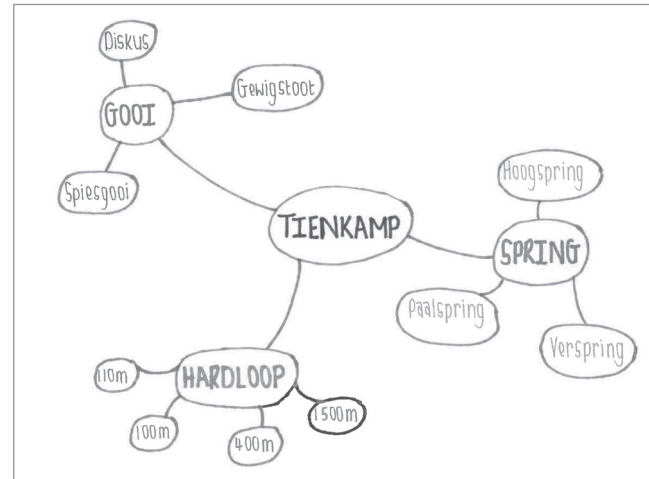
Kom ons kyk nou weer na dieselfde voorbeeld as wat ons tevore gebruik het om 10 feite wat eintlik min of geen verband met mekaar het nie, te onthou.

Hier is weer die atletiekitems vir die tienkamp

van die moderne Olimpiese Spele:

Hardloop 100 meter	110 meter hekkies
Verspring	Diskusgooi
Gewigstoot	Paalspring
Hoogspring	Spiesgooi
Hardloop 400 meter	Hardloop 1 500 meter

Hier is 'n voorbeeld van 'n spinnekopdiagram van dieselfde 10 feite wat 'n leerder geteken het om hom te help onthou.

Oefening

Vloediagramme en spinnekopdiagramme werk op presies dieselfde manier. Elkeen het 'n hooftema, temas en subtemas met sleutelwoorde en feite. Jy moet besluit watter een vir jou die beste sal werk vir die spesifieke stel feite wat jy moet onthou.

As voorbeeld: In die vorige sessie het jy 'n **vloediagram** van die inhoud van die stuk oor Facebook gemaak. As jy nou probeer om 'n **spinnekopdiagram** van dieselfde inhoud te maak, sal jy agterkom dat dit glad nie so goed werk nie.

Kyk gerus na hierdie kort YouTube video's om die maak van 'n spinnekopdiagram (of "mind map") verder te illustreer.

As jy 'n lees-en-skryfleerder is, klik hier: youtube.com/watch?v=Mbd4QTxWa2E

As jy 'n ouditiewe leerder is, klik hier: youtube.com/watch?v=wLWV0XN7K1g

Kom ons kyk na 'n regte voorbeeld uit 'n studiegids. Eers word die inhoud gegee, en dan moet jy vyf verskillende opsommings maak. Blaai na die einde van hierdie gewoonte vir [voorbeelde](#) van die opsommings.

Lugvervoer⁴

Oor die jare heen het mense baie verskillende maniere uitgedink om in die lug te reis – van warmlugballonne tot ruimtetuie wat tot by die maan kan gaan.

Ballonne en lugskepe: Warmlugballonne was die eerste vliegmasjiene wat daarin geslaag het om mense te dra. Die heel eerste warmlugballon het in 1783 in Frankryk opgestyg. Dit het so gewerk dat warm lug van gastenks in die mandjie tot bo in die ballon geblaas word. Die warm lug het opgestyg en die ballon van die grond af opgelig.

4. Verwerk uit: Heese, S. & Smith, L. 2012. *Ken & Verstaan: Sosiale Wetenskappe. Leerderboek (Graad 4)*. Kaapstad: Cambridge University Press.

Lugskepe was die eerste aangedrewe lugvaartuie wat in enige rigting gestuur kon word. Die lugskip was ook 'n groot ballon. Dit het 'n enjin en 'n kajuit daaronder gehad vir passasiers.

Die eerste lugskip, die Zeppelin, is deur 'n Duitser ontwerp en was die grootste voorwerp wat tot vandag toe nog ooit gevlieg het. Die eerste suksesvolle vlug was in 1900, met 5 mense aan boord. Die lugskip het 5,6 kilometer ver gevlieg.

Die eerste vliegtuig: Twee Amerikaanse broers, Wilbur en Orville Wright, het die eerste aangedrewe, bemande vliegtuig ontwerp, gemaak en gevlieg. Hulle het dit die Flyer genoem. Dit was 'n tweedekker wat met materiaal bedek was en 'n houtraam gehad het. Dit het 320 kilogram geweeg en twee skroewe gehad.

Op 17 Desember 1903 het Orville die Flyer 12 sekondes lank oor 'n afstand van 37 meter gevlieg. Dit was die eerste suksesvolle

vlug in die mens se geskiedenis. In 1904 het Wilbur met 'n ander vliegtuig, Flyer II, meer as vyf minute lank in die lug gebly.

Moderne lugvervoer: Vandag se vliegtuie word van liggewig materiaal gemaak. Die vliegtuie kan honderde passasiers dra en swaar vrag vervoer, en dwarsoor die wêreld vlieg. Vliegtuie het lang aanloopbane nodig om op te styg en te land. Vlieg is die vinnigste manier om by jou bestemming te kom, maar dis ook duur.

Helikopters kan omtrent op enige plek opstyg en land. Hulle kan vertikaal vlieg en op een plek in die lug bly hang. Maar hulle is stadiger as vliegtuie en kan nie so ver vlieg nie. In Suid-Afrika word helikopters gebruik deur die bosboudienste, brandbestryders, die polisie en noodreddingsgroepe.

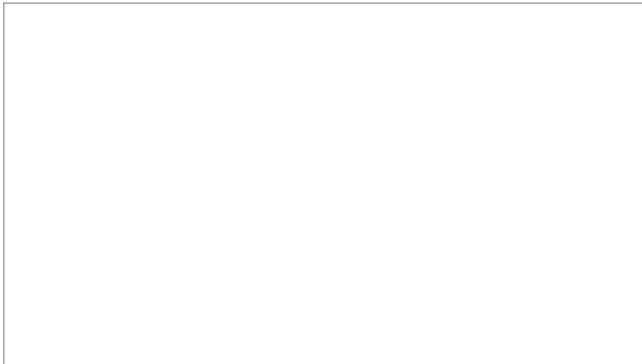
In 1969 was Apollo 2 die eerste ruimtetuig wat ruimtevaarders tot op die maan geneem het. Dit was die wêreld se eerste herbruikbare ruimtetuig, wat soos 'n vuurpyl opgestyg het, en soos 'n vliegtuig aan die einde van 'n vlug geland het. In Julie 2011 het die ruimtetuig

Atlantis op sy laaste ruimtesending vertrek. Die program is gestaak omdat dit te duur was.

Beantwoord nou die volgende vrae en kyk of jy die verskillende studiemetodes wat behandel is, kan herken.

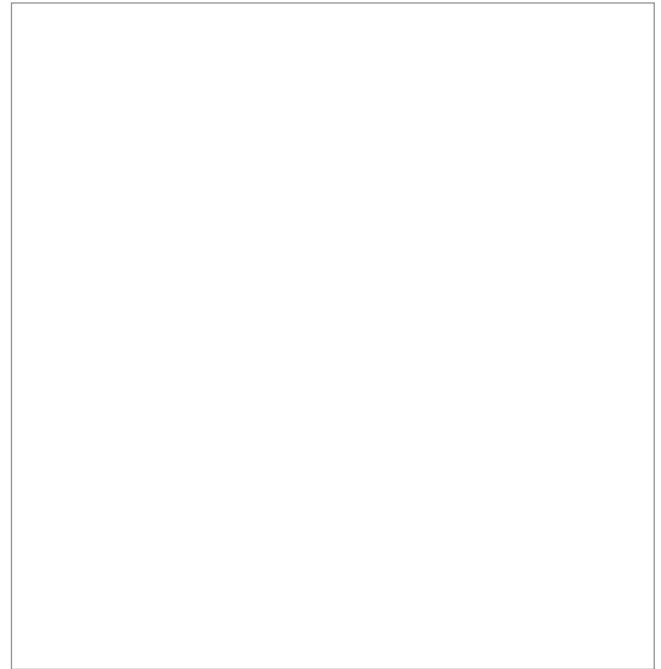
Vraag 1: Omkring die sleutelwoorde in die paragrawe hierbo.

Vraag 2: Wat was die vernaamste datums in die geskiedenis van lugvervoer? Teken 'n tydlyn in die blok hier onder. ([Kliek hier vir 'n voorbeeld.](#))

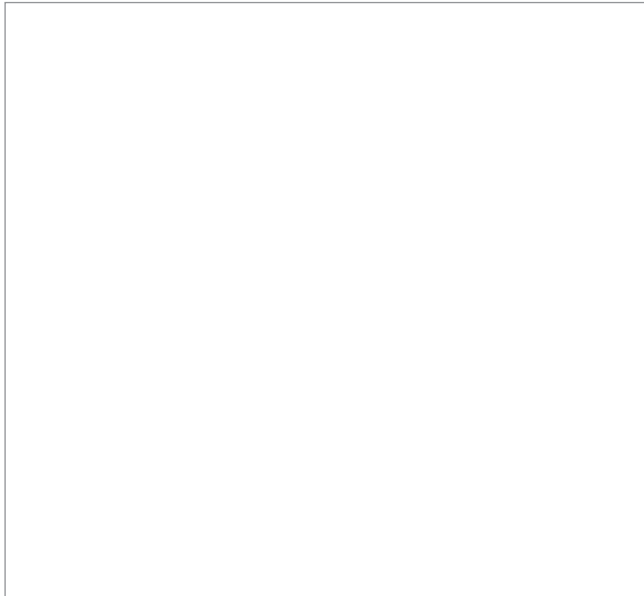

Vraag 3: Teken hier onder, so volledig as moontlik, 'n spinnekopdiagram van die ontwikkeling van lugvervoer deur die eeue. Dit sal jou help om enige kort vraag hieroor maklik te beantwoord.

([Kliek hier vir 'n voorbeeld.](#))

Vraag 4: Maak nou 'n opsomming hier onder deur 'n vloeiagram te gebruik. In die voorbeeld van hoe 'n mens dit sou kon doen, sal jy sien dat die leerder vrae gevra het om haar te help om die belangrikste feite te herken. ([Kliek hier vir 'n voorbeeld.](#))

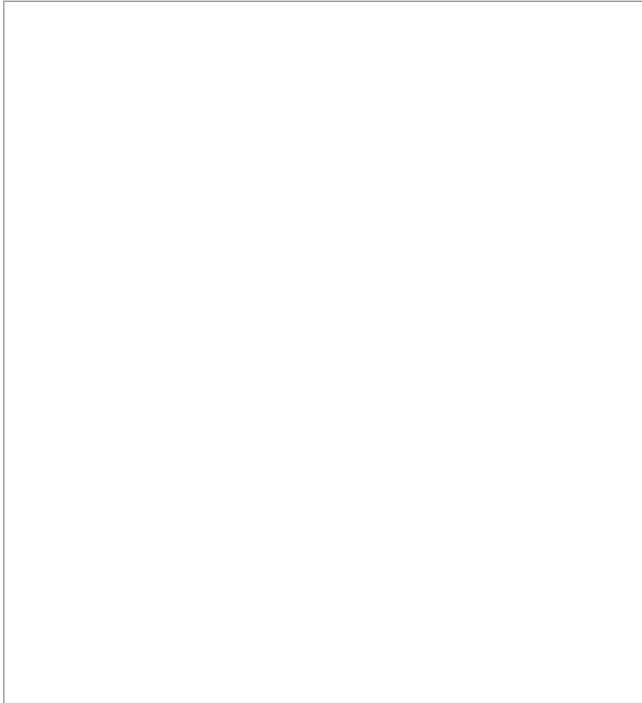
Wat let jy op?

- In die voorbeeld word net 'n hooftema en temas gebruik.
- Jy kan verskillende maniere gebruik om die feite te onthou, naamlik deur middel van 'n prent wat jy teken of deur die vraagstellende woorde te gebruik (Hoe? Wat? ens.).
- As jy so 'n opsomming maak die middag nadat jy dit in die skool behandel het, hoef jy dit eintlik nooit weer te leer nie, so goed behoort jy dit te onthou.
- Watter metode het vir jou die beste gewerk: Die vloeiagram of die spinnekopdiagram?

Vraag 5a: Teken 'n skets of diagram om jou te help om die voordele en nadele van

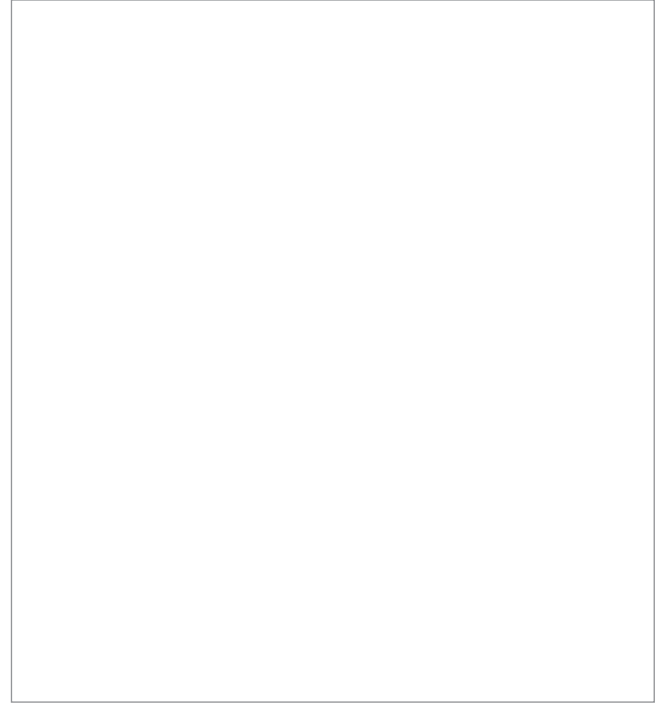
(a) vliegtuie (b) helikopters te onthou.

[\(Kliek hier vir 'n voorbeeld.\)](#)

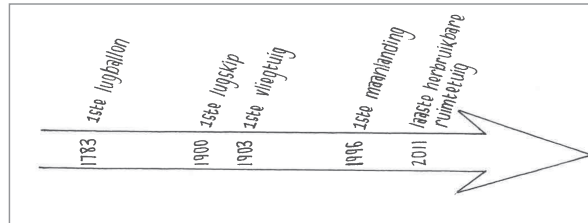
Vraag 5b: Dink 'n bietjie verder: Is 'n voordeel van die een nie dalk 'n nadeel van die ander nie? Hoe sal jy dit op 'n skets kan voorstel?

[\(Kliek hier vir 'n voorbeeld.\)](#)

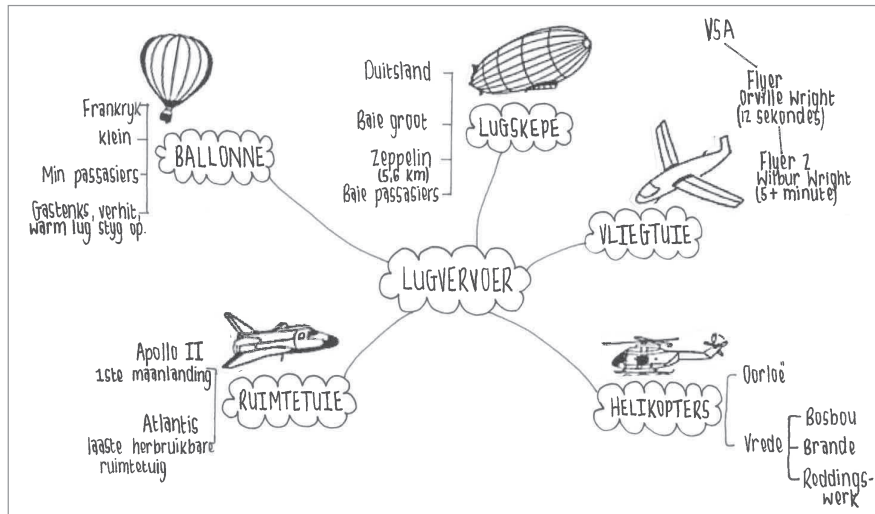

Voorbeelde van opsommings

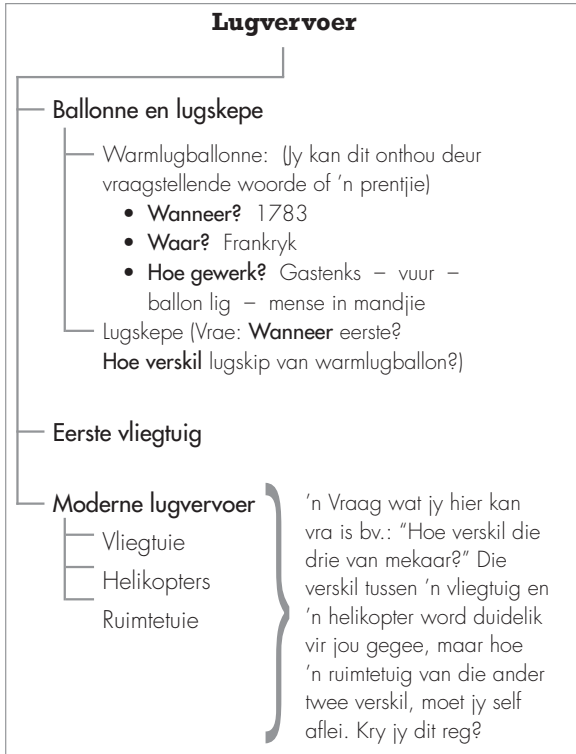
Antwoord 2:

Antwoord 3:

Antwoord 4:

Antwoord 5a:

Vliegtuig

Voordele

1. Vinnig
2. Kan baie mense gelyk vervoer
3. Kan swaar vrag dra
4. Kan oor lang afstande vlieg

Nadele

1. Lang aanloopbane nodig
2. Duur

Helikopter

Voordele

1. Geen aanloopbaan nodig
2. Kan stil in die lug bly hang

Nadele

1. Stadiger as vliegtuig
2. Kan min mense dra
3. Kan nie baie swaar vrag vervoer
4. Kan nie ver vlieg nie

Antwoord 5b:

Vliegtuig

Nadele

1. Lang aanloopbane
2. Duur
3. Lang afstande
4. Kort afstande

Voordele

1. Vinnig
2. Baie mense
3. Swaar vrag

Helikopter

Nadele

1. Stadig
2. Min mense
3. Swaar vrag

Voordele

1. Geen aanloopbaan
2. Kan stil in lug hang
3. Kan vertikaal opstyg

Praat nou met jou ouers oor die verskillende maniere om opsommings te maak.

Gewoonte 9

Suksesvolle leerders ken die kuns van eksamenskryf

Kyk die video/luister die audio voordat jy dié deel lees.

Selftoetsing

Jy weet nou reeds dat die heel belangrikste manier om seker te maak dat jy jou goed voorberei, is om jouself te toets, soos:

- 1. Maak 'n opsomming van die werk.** Werk vorige vraestelle uit. Daar is Suid-Afrikaanse webtuistes met vraestelle en memorandumms waarna jy en jou ouers gerus kan kyk:
litnet.co.za/indeks-notas-toetse-en-vraestelle/#graad10 en worksheetcloud.com
- 2. Organiseer 'n groepsessie waar die werk bespreek word.** Sekere reëls vir groepsessies moet egter gehoorsaam word:
 - Almal wat deelneem, moet voorberei wees.
 - Julle moet mekaar help om die werk beter te verstaan.
 - Moenie selfsugtig wees met jou kennis nie. Daar is niks wat jouself soveel help soos om iets aan ander mense te verduidelik nie. Jy is

eintlik die een wat die meeste daardeur wen.

- Probeer om aan baie moontlike vrae te dink. Dit maak die kans minder dat jy in die eksamen uitgevang kan word deur 'n vraag wat jy nie verwag het nie.
- Dit is belangrik dat hierdie groepsessies meer as een keer gehou word. Die laaste een moet minstens twee dae voor die toets of eksamen wees. Dit gee jou genoeg tyd om te kan voorberei vir enige vrae waaraan jyself nie tevore gedink het nie.
- En onthou, moenie dit as 'n verskoning gebruik vir lekker gesels en kuier nie. Probeer om nie net jou beste maats te nooi nie, maar veral ook iemand (of twee) wat dalk beter punte as jy kry en by wie jy iets kan leer.

In die eksamen- of toetslokaal

- 'n Mens se brein is so gemaak dat jy die laaste feite wat jy geleer het, die beste onthou. As jy

net een deeltjie van die vak leer die laaste uur voordat jy skryf, verdring dit die ander feite wat jy voorheen geleer het. Sorg dat jy voor die tyd op een A4-papier, 'n opsomming oor die werk van die hele vak maak. Gebruik die belangrike laaste uur om die opsomming weer deur te gaan.

- Moenie dadelik begin skryf nie. Lees eers die hele vraestel deur. Besluit dan hoeveel tyd jy aan elke vraag gaan bestee op grond van die aantal punte wat elke vraag tel.
- Dis onnodig om die vrae in dieselfde volgorde te beantwoord as wat dit voorkom. Beantwoord eerste die vrae waarvan jy die antwoorde die beste ken. Onthou om uiteindelik ál die vrae te beantwoord en jou antwoorde korrek te nommer.
- Haal jou horlosie af en sit dit op die tafel voor jou neer sodat jy **jou tyd kan dophou**.
- Dan, lees weer 'n tweede keer deur die vraestel, vraag vir vraag, merk die maklikste vrae en begin om hulle te antwoord.
 - Merk met 'n glimpen die sleutelwoorde in die vraag.
 - Teken 'n vinnige spinnekopdiagram van jou antwoord (of som die hoofpunte vlugtig op) op

elke vraag voordat jy begin skryf – dit sal die beantwoording makliker maak. Jy kan dit in potlood op jou vraestel maak, en later uitvee.

- Besluit op een hoofidee vir elke paragraaf.
- Probeer om die regte woordeskat te gebruik.
- Moenie onnodige woorde gebruik nie. Hou by die feite of die punt wat jy probeer maak.
- Dit is altyd beter om logiese, duidelike antwoorde te gee.
- Probeer om baie netjies te skryf. Onderstreep die opskrifte. Moenie vir die onderwyser 'n slordige antwoord gee, waar tussen die reëls gekrap, dele doodgetrek of lelik geskryf is nie.
- Bly by die tyd wat jy aan die begin vir elke vraag gegee het. As die tyd verby is, begin met die volgende vraag sodat jy kan klaarkry. Gewoonlik kry jy meer punte as jy ten minste iets geskryf het oor al die vrae, as wanneer jy sommige vrae volledig geantwoord het, maar nie die tyd gehad het om ander te doen nie.

Eksamenspanning

Wat kan jy doen om jou eksamenspanning minder

te maak? Herinner jouself daaraan dat jy vooraf 'n goeie studiemetode gevolg het. Jy het jouself gereeld getoets en jy kan dus die selfvertroue hê dat jy jou werk ken.

1. Lees vinnig deur die hele vraestel.
2. Skryf rofweg 'n logiese raamwerk neer waarvolgens jy die vraag gaan beantwoord.

Dis gewoonlik die keerpunt: Sodra jy weet dat jy die vraag kan beantwoord, en hoe jy dit gaan beantwoord, sal jou spanning verdwyn. Dan dink jy helder, kan jy feite maklik herroep en geniet jy dit selfs om eksamen te skryf.

'n Laaste wenk wat jy sommer nou dadelik kan begin oefen, is om jouself te leer ontspan:

1. Haal diep asem.
2. Hou dit vir 'n paar sekondes in.
3. Blaas dan stadig uit ...
4. ... terwyl jy aan iets lekkers dink.

Herhaal dit 'n paar keer, en konsentreer terselfdertyd daarop om jou spiere soveel moontlik te laat ontspan.

Praat nou met jou ouers oor hoe om eksamen te skryf.

Gewoonte 10
Suksesvolle
leerders
weet wat
hulle wil

Kyk die video/luister die audio voordat jy dié deel lees.

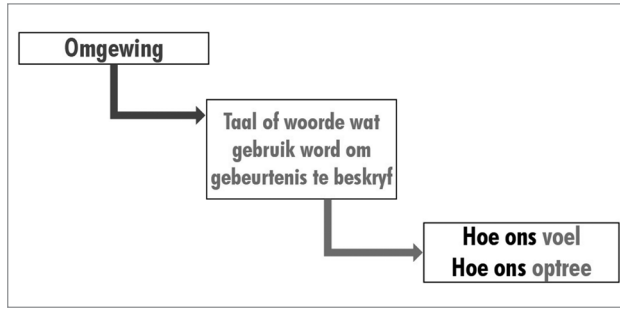
Die vier eienskappe van goeie studiedoelwitte

Stel vir jouself **studiedoelwitte** wat aan die volgende **vereistes voldoen** (elkeen word op die audio/video bespreek):

1. Dit moet duidelik, spesifiek en konkreet wees.
2. Dit moet realisties wees.
3. Jy moet die studiedoelwitte besit.
4. Dit moet studiedoelwitte wees wat jy positief benader.

Wat bepaal ons gedrag

As jy dink ons **omgewing**, met ander woorde dinge wat gebeur het of gaan gebeur, **bepaal** hoe ons **voel** of wat ons **doen**, maak jy 'n groot **fout**. Jou lewe is dan soos 'n roeibootjie wat deur die groot branders van die see geskommel, omgekeer en uitgespoel word.

’n Beter siening is dat die **taal of woorde** wat ons gebruik om die gebeure te beskryf, ons **gevoelens** en hoe ons **optree**, beïnvloed. Jy kan soos ’n luukse skip wees. Jy vaar ook op die see, maar jy kies jou eie koers. Jy leef in jou omgewing, jou “see”, maar jy besluit self met die woorde wat jy gebruik hoe dit jou gaan beïnvloed. Jy besluit, soos die groot skip, na watter hawe jy wil vaar: sukses of mislukking.

Kom ons gesels oor ’n roeibootjie wat deur stormwater heen en weer geslinger word. Die see, jy kan daaraan dink as die omgewing, dryf die roeibootjie en die winde waai die bootjie net waar hulle wil. So is daar ook kinders wat soos roeibootjies is; die omgewing skryf voor hoe hulle

voel en wat hulle dink. Sulke kinders dink op ’n baie spesifieke manier. Hulle jaag allerhande spoke op met **sinne** wat begin met “**Wat as ...?**” en “**Sê nou maar ...**”. Voor ’n eksamen is ’n kind byvoorbeeld so gespanne dat hy die nag nie kan slaap nie, en in die eksamenlokaal is hy so angstig dat hy niks kan onthou nie. Is dit die eksamen? Nee, dit is die woorde wat hy saggies vir homself sê, soos byvoorbeeld: “**Sê nou maar** ek doen sleg ...” en “**Wat as** ek nie die antwoord kan onthou nie?”

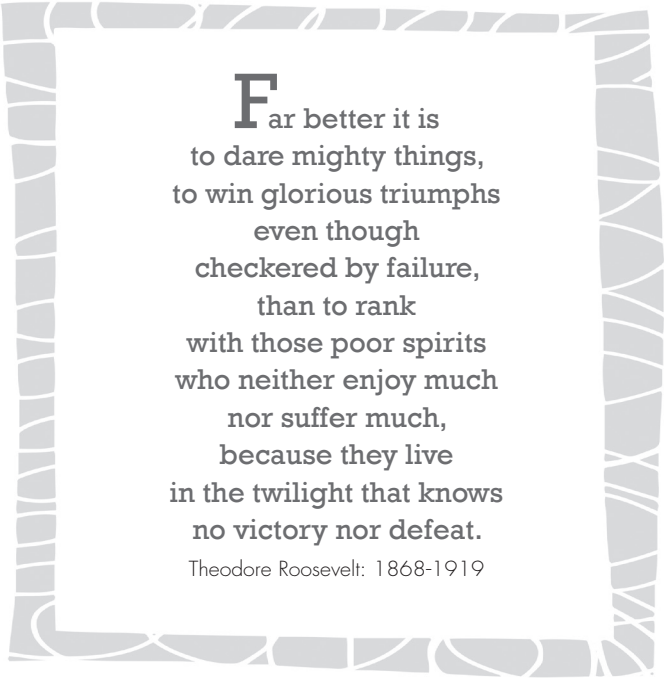
As jy soos die luukse skip is, gebruik jy nie sulke negatiewe “Wat as ...?” en “Sê nou maar ...” sinne nie. Jy laat nie toe dat sulke negatiewe woorde in jou gedagtes opkom nie. Jy dink positief. Jy gebruik positiewe woorde.

’n Leuse vir die toekoms

Op die volgende bladsy word ’n aanhaling van Theodore Roosevelt, voormalige Amerikaanse president, gegee. Dit was en is nog steeds vir baie mense ’n aanmoediging om vas te byt en die soet smaak van oorwinning te proe.

Druk die aanhaling van Roosevelt netjies op goeie papier. Laat dit baie mooi raam. Hang dit op 'n plek waar jy dit elke dag sien. Mag dit jou inspireer tot hoë prestasies.

Praat nou met jou ouers oor jou studiedoelwitte en ingesteldheid.

Far better it is
to dare mighty things,
to win glorious triumphs
even though
checkered by failure,
than to rank
with those poor spirits
who neither enjoy much
nor suffer much,
because they live
in the twilight that knows
no victory nor defeat.

Theodore Roosevelt: 1868-1919